

SIMULACIJSKE VJEŽBE ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

PRAKTIČNI PRIRUČNIK

ISBN: 978-92-9234-464-1

Objavljuje **Ured specijalnog predstavnika i koordinatora OSCE-a za borbu protiv trgovine ljudima**

Wallnerstr. 6, 1010 Beč, Austrija

Tel: +43 1 514 360

Fax: +43 1 514 36 6996

email: info-cthb@osce.org

© 2019 **Ured specijalnog predstavnika i koordinatora OSCE-a za borbu protiv trgovine ljudima**

Autorska prava: „Sva prava zadržana. Sadržaj ove publikacije može se slobodno koristiti i kopirati u svrhu obrazovanja i u druge nekomercijalne svrhe, pod uslovom da je bilo kakva reprodukcija ove vrste praćena navođenjem Ureda specijalnog predstavnika i koordinatora OSCE-a za borbu protiv trgovine ljudima kao izvora publikacije“.

Dizajn: MaxNova, Beograd

Fotografije: Carabinieri, Pedro Pinto Teixeira, Claudio Formisano

Izrada ove publikacije je omogućena uz velikodušnu podršku Švicarske. Sadržaj ove publikacije, uključujući ovdje izražene stavove, mišljenja, nalaze, tumačenja i zaključke, ne odražava nužno stavove i mišljenja donatora. Ovo nije dokument zasnovan na konsenzusu.

Materijal ove publikacije namijenjen je isključivo u svrhu opštih informacija, na bazi „zatečenog stanja“, bez garancija bilo kakve vrste, u što spada i prikladnost za bilo koju određenu svrhu. OSCE, naročito, ne daje nikakve garancije za tačnost ili potpunost informacija u ovoj publikaciji. Mišljenja, nalaze, tumačenja i zaključke izrazio je autor ili autori i ne predstavljaju nužno zvaničnu poziciju OSCE-a i/ili njegovih država članica. Do mjere do koje to dozvoljava zakon, OSCE ne prihvata nikakvu odgovornost za bilo kakav nastali gubitak, štetu ili trošak koji može proizići kao rezultat ili u vezi sa korištenjem informacija sadržanih u ovoj publikaciji.

UVODNA RIJEČ

Ured specijalnog predstavnika i koordinatora OSCE-a za borbu protiv trgovine ljudima (OSR/CTHB) je 2016. godine pokrenuo projekt pod nazivom „Borba protiv trgovine ljudima na migracijskim rutama“. Projektom se težilo ka kreiranju obuke kojom bi se poboljšala istraga i procesuiranje predmeta, i unaprijedila identifikacija i zaštita žrtava, naročito onih na migracijskim rutama.

Rezultat je bio inovativan program obuke koji je imao tri specifične karakteristike:

- U vježbama učestvuju glumci u svrhu kreiranja simulacija stvarnih slučajeva koje tokom sedmice izučavaju praktičari koji prvi dolaze do informacija o slučajevima trgovine ljudima ili koji prvi stupaju u kontakt sa navodnim žrtvama.
- Format obuke je zasnovan na multidisciplinarnom pristupu koji okuplja praktičare iz različitih oblasti — uključujući tužioce, policiju, socijalne službe, NVO i finansijske istražitelje — u svrhu održavanja obuke u bliskoj saradnji.
- U vježbama učestvuju polaznici obuke iz različitih država, čime se u simulacije inkorporiraju kulturološke razlike i prekogranični izazovi.
- Te karakteristike snažno naglašavaju ljudsku interakciju koja je od fundamentalnog značaja za ovu oblast. Upravo ta ljudska interakcija pomaže razvoju snažnih profesionalnih mreža kontakata između učesnika iz različitih disciplina i različitih država.

Tokom protekle tri godine, OSCE je proveo određeni broj vježbi na engleskom, italijanskom i ruskom jeziku. One su okupile stotine praktičara iz skoro svih država članica OSCE-a i država „Partnera za saradnju sa OSCE-om“.

Ovaj priručnik je osmišljen sa ciljem da državama članicama OSCE-a i šire ukaže na korist od provedbe tih vježbi — odnosno, na korist od izgradnje kapaciteta koju one osiguravaju. On je zasnovan na bogatom iskustvu stručnjaka koji redovno učestvuju kao predavači na OSCE-ovim vježbama, kao i na stručnom znanju osoblja OSR/CTHB-a u organizovanju i provedbi vježbi. Međutim, nijedan priručnik ne može obuhvatiti svu kompleksnost i nijanse praktične simulacijske vježbe. Iz tog razloga, OSR/CTHB je spreman ponuditi dodatne savjete i konsultacije državama članicama OSCE-a zainteresovanim za provedbu takvih vježbi.

Nadamo se da će Vam priručnik biti od koristi prilikom razmatranja kako na najbolji način pružiti Vašem profesionalnom okruženju vještine i znanja neophodna za borbu protiv trgovine ljudima.

SADRŽAJ

Uvodna riječ	3	B. Scenarij	17	Obrazac za prijavu	36
Sadržaj	4	C. Tabelarni pregled	20	Prijava	36
Priznanja	5	D. Materijali za rad, mjesto obuke i budžet	21	Lični podaci	37
Predgovor	6	DIO III – Izvođenje vježbe	25	Vještine i sposobnosti	37
Cilj ovog priručnika	6	Pregled vremenskog rasporeda i dnevnog reda	25	Dodatne vještine i relevantne činjenice	38
Struktura priručnika	7	Organizacija i interakcija instruktora tokom simulacije	27	Istorija zaposlenja	38
Simboli korišteni u priručniku	7	Izveštavanje (debriefing)	29	Primjer: okvir – matrica – profili – scenarij	39
Učenje kroz praksu	8	Praćenje napretka simulacije	30	Opći pregled simulacije	39
Dodatna korist od multidisciplinarnih simulacijskih vježbi	8	Uticaj evaluacije i procjene rezultata	31	Vremenski okvir	39
		ANEKSI	32	Primjer: Akcija 1	40
DIO I – Uvod u simulacijsku obuku	8	Simulacijska obuka uživo	32	Obrazac za praćenje za antene	41
Ciklus empirijskog učenja	9	Primjer poziva za polaznike	32	Simulacijska obuka uživo	41
Komponente simulacijskih vježbi	11	Profili/Uloge polaznika	33	Evaluacija	45
DIO II – Osmišljavanje programa simulacijske obuke	11	Pristup, metodologija i radnja priče	35	Ured specijalnog predstavnika i koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima	50
A. Učesnici	11	Ciljevi učenja	35		
		Administrativni aranžmani	35		

PRIZNANJA

Multidisciplinarno Rukovodstvo vježbe (DIREX) u Centru za naprednu obuku policijskih jedinica za održavanje stabilnosti (CoESPU) u Vicenzi, koji djeluje pod okriljem Carabinierija.

Izrada ovog inovativnog i ambicioznog projekta ne bi bila moguća bez našeg dragocjenog partnerstva sa „L'Arma dei Carabinieri“ i vrijednog rada mnogih kolega unutar tima za upravljanje i izradu projekta.

Međutim, kada je u pitanju izrada ovog priručnika, moramo istaći da posebno priznanje zaslužuju Barbara Sidoti, David Mancini, Marion Ehalt, Alberto Andreani i Mario Panzarino, kao i službenici OSCE-a Claudio Formisano, Pedro Pinto Teixeira, Frans Peltonen i Valiant Richey za pruženu pomoć u vezi sa njegovim sadržajem, štampanjem, izradom i lektorisanjem

Pored toga, posebno se zahvaljujemo Švicarskoj, čijim je velikodušnim doprinosom finansirana ova publikacija, doprinoseći time dugoročnoj održivosti projekta.

PREDGOVOR

Trgovina ljudima cvjeta na temelju ranjivosti njenih žrtava. Pošto su dugotrajni sukobi na Bliskom istoku, u Sahelu i sjevernoj Africi doveli do izuzetno velikog kretanja migranata i tražilaca azila, postalo je sve očiglednije da trgovci ljudima koriste migracijske tokove za vrbovanje i iskorištavanje ranjivih ljudi. Ti počinioci krivičnih djela stvaraju sigurnosne izazove u mnogim državama članicama OSCE-a, naročito onima koje se nalaze na mediteranskoj i balkanskoj ruti.

U naporu da se adekvatno suoči sa trenutnom situacijom i da pretoči relevantne obaveze država članica OSCE-a u praksu, Ured specijalnog predstavnika i koordinatora OSCE-a za borbu protiv trgovine ljudima (OSR/CTHB) je izradio četvorogodišnji projekt pod nazivom „Borba protiv trgovine ljudima na migracijskim rutama“ (2016. – 2019.). Cilj projekta je unapređenje kapaciteta država članica OSCE-a koje se nalaze na migracijskim rutama da identifikuju žrtve trgovine ljudima, djelotvorno procesuiraju trgovce ljudima i da osnaže sveopšti odgovor krivičnog pravosuđa i civilnog društva.

Kao dio ovog projekta, OSCE je izradio inovativan program obuke — koristeći simulacijske vježbe u realnom vremenu — koji ima za cilj izgradnju kapaciteta država članica OSCE-a i država „Partnera za saradnju sa OSCE-om“ da djelotvorno istraže i procesuiraju trgovinu ljudima, kao i da bez odlaganja identifikuju žrtve trgovine ljudima na migracijskim rutama putem promovisanja interesornog pristupa zasnovanog na zaštiti ljudskih prava.

Simulacijski pristup u kontekstu trgovine ljudima predstavlja pionirski projekt za države članice OSCE-a i šire.

Programom obuke se grade vještine učesnika, razvijaju vrijedne mreže kontakata između praktičara i pokazuje vrijednost multilateralnog, multidisciplinarnog pristupa trgovini ljudima.

Štaviše, i pored njihove vrijednosti kao praktične metode obuke, ovim simulacijama se pruža podrška provedbi obaveza država koje proističu iz međunarodnih pravnih instrumenata za borbu protiv trgovine ljudima, konkretno iz Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (UNTOC) i njegovog dodatnog Protokola za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom.

Glavni ciljevi simulacijske obuke su sljedeći:

1. Njegovanje interresorne saradnje;
2. Poboljšanje identifikacije slučajeva trgovine ljudima u mješovitim migracijskim tokovima;
3. Poboljšanje/unapređenje upućivanja žrtava trgovine ljudima ka pružiocima pomoći;
4. Pružanje zaštite i pomoći orijentisanih ka interesima žrtava;

5. Istraga krivičnih predmeta trgovine ljudima uz korištenje proaktivnog pristupa, uključujući uzimanje u obzir bilo kakvih transnacionalnih dimenzija.

Ovim projektom se unapređuje stručno znanje praktičara koji se bave borbom protiv trgovine ljudima, razvijaju snažne i praktične prekogranične mreže kontakata između ljudi koji se bave različitim stručnim oblastima i on predstavlja trajan primjer saradnje u OSCE-u. Tokom trajanja projekta, skoro 300 praktičara je ukupno učestvovalo u četiri međunarodne simulacijske vježbe, održane na engleskom jeziku, u prostorijama za obuku pri Centru za naprednu obuku policijskih jedinica za održavanje stabilnosti (CoESPU) u Vicenzi (Italija). U januaru 2018. godine je održana prva državna obuka isključivo za italijanske praktičare, koja je okupila 55 polaznika, a međunarodna vježba u realnom vremenu, na ruskom jeziku, je potom održana u septembru 2018. godine u Astani (Kazahstan) za 57 učesnika.

Ovaj projekt trenutno finansiraju Andora, Austrija, Bjelorusija, Francuska, Italija, Kazahstan, Mađarska, Monako, Njemačka i Švicarska.

Cilj ovog priručnika

Krajnji cilj ovog priručnika je da putem bolje obuke pomogne državama članicama OSCE-a da identifikuju žrtve i da trgovce ljudima dovedu pred lice pravde.

Priručnik ima za cilj da ilustruje inovativni koncept simulacijskih vježbi za borbu protiv trgovine ljudima koje je po prvi put osmislio Ured specijalnog predstavnika i koordinatora OSCE-a za borbu protiv trgovine ljudima (OSR/CTHB). U njemu su također opisani praktični koraci neophodni za provedbu ove djelotvorne metodologije obuke.

Na osnovu nekoliko godina prakse i šest provedenih OSCE-ovih vježbi, ovaj priručnik će vam predstaviti prednosti uvježbavanja realnih istražnih scenarija u kojima se multidisciplinarni timovi stručnjaka — od inspektora rada do finansijskih istražitelja, od pružatelja socijalnih usluga do nevladinih organizacija — suočavaju sa izazovom identifikovanja počinitelja i pružanja pomoći žrtvama trgovine ljudima uz međusobnu saradnju..

Obuhvatajući široki krug zadataka, koncepcija i aktivnosti u vezi sa osmišljavanjem simulacijske vježbe — kao što su razrada dokumenata za finansijske transakcije, zapošljavanje glumaca i realni prikaz operacija spašavanja — ovaj priručnik predstavlja skup alata za pružanje pomoći domaćim i međunarodnim praktičarima da unaprijede svoje mjere borbe protiv trgovine ljudima putem praktičnih priprema.

U konačnici, cilj je da se ponudi novo i praktično sredstvo za obuku stručnjaka iz oblasti borbe protiv trgovine ljudima da ponovo omoguće ostvarivanje prava osoba koje su preživjele trgovinu ljudima, istovremeno dovodeći počiniocima pred lice pravde, u skladu sa ključnim principima sigurnosti i saradnje.

Pored predstavljanja metodologije i originalnih obrazaca u ovom priručniku, OSR/CTHB ostaje predan osiguravanju održivosti ove inicijative putem pružanja savjeta i tehničke podrške državama članicama OSCE-a i državama „Partnerima za saradnju sa OSCE-om“ u osmišljavanju, razradi ili organizovanju konkretno prilagođenih simulacijskih obuka.

Struktura priručnika

Ovaj priručnik je podijeljen u tri dijela:

DIO I – Uvod u simulacijsku obuku razmatra prednosti pristupa „učenje kroz praksu“ u obuci stručnjaka za borbu protiv trgovine ljudima. Također se naglašava važnost interresorne saradnje, što je vrsta saradnje koja može biti ostvarena putem ovog tipa metodologije.

DIO II – Osmišljavanje programa simulacijske obuke Vas vodi kroz praktičnu izradu programa obuke, od pisanja teksta lekcija, osmišljavanja realističnih scenarija i definisanja ciljeva učenja, do obuke glumaca koji izvode taj scenario. Naučićete kako da okupite osnovnu grupu predavača i da osmislite uloge i odgovornosti polaznika.

DIO III – Provedba vježbe sadrži praktične savjete za održavanje vježbi, uključujući njihovu strukturu i funkcionisanje. Monitoring i ocjenjivanje vježbe u toku njene provedbe je od osnovnog značaja za iskustvo učenja i za pružanje povratnih informacija učesnicima. U ovom dijelu je predstavljeno nekoliko važnih praktičnih alata u vezi sa tim konceptima.

Korisni **šabloni i obrasci materijala** se nalaze u aneksu na kraju priručnika sa ciljem da posluže kao referentni materijal i vodič koji može biti prilagođen konkretnom kontekstu Vaše obuke.

Simboli korišteni u priručniku

	Preporuke / prioritetne oblasti
	Važno!
	Preporučeni vremenski rok
	Logističke ideje
	Šablon ili obrazac u Aneksu

DIO I – UVOD U SIMULACIJSKU OBUKU

Učenje kroz praksu

Koordinacija djelovanja između državnih aktera, kao i između državnih aktera i civilnog društva, ostaje izazov za mnoge sisteme borbe protiv trgovine ljudima na državnom i međunarodnom nivou. Zbog složenosti, uključujući ravnotežu između djelotvorne istrage i zaštite žrtava trgovine ljudima, je često teško obučiti stručnjake na način koji ih suočava sa svakodnevnom dinamikom i pritiscima koji su sastavni dio borbe protiv trgovine ljudima. Zbog toga je OSCE, u svrhu dopune predavanja o podizanju svijesti i dopune obuke, razvio inovativnu metodu obuke u okviru koje polaznici mogu djelotvorno „**učiti kroz praksu**“.

Simulacijske vježbe uključuju izvedbu stvarnih životnih situacija. To omogućava polaznicima da iskuse donošenje odluka u tzv. sigurnom okruženju, bez potrebe da brinu o posljedicama svojih odluka. Kao metoda **obuke fokusirane na učenika**, ona stavlja polaznike (a ne predavača) u centar procesa učenja. Nasuprot predavanja koja se odvijaju u učionicama, ovdje su predavači u interakciji sa učesnicima više u ulozi koordinatora. Tokom ove vrste vježbe, polaznici prolaze kroz simulirane slučajeve trgovine ljudima koje izvode glumci. Od učesnika se zahtijeva da reaguju na niz događaja u scenariju („ulazne informacije“), da rade na konkretnim zadacima, utvrde slijed događaja, rekonstruišu pozadinu slučaja i obrade istražne podatke.

Da bi djelotvorno proveli neophodne korake, oni moraju komunicirati i koordinirati djelovanje timova i disciplina. Ako to ne učine, neće ostvariti svoje ciljeve.

Simulacijska obuka omogućava aktivno i praktično, **partnersko učenje među praktičarima iz iste oblasti, kao i iz različitih oblasti**. Dok pokušavaju da pronađu rješenja za probleme ili da odluče o pravcu djelovanja, polaznici su suočeni sa drugim gledištima ili metodama rada, kako unutar okvira njihove stručne oblasti, tako i izvan njega. Na kraju svakog dana, stručni predavač za svaku oblast propituje svoj tim o stečenim iskustvima i predlaže polaznicima da razmisle o postignutim ciljevima, kao i o tome šta se može poboljšati. Ta metoda omogućava **naprednu, specijalizovanu obuku za širok niz stručnih radnika** (uključujući policijske službenike,

tužioce, službenike za migracije ili azil, advokate, inspektore rada, socijalne radnike, NVO i novinare).

Dodatna korist od multidisciplinarnih simulacijskih vježbi

Zahvaljujući realnim situacijama predstavljenim u simulacijskoj vježbi, polaznici imaju priliku ovladati **principima borbe protiv trgovine ljudima u praksi**, principima koje nije lako obraditi u okviru standardne obuke.

Takvi principi uključuju pružanje pomoći žrtvama bez obzira na njihovu saradnju sa sistemom krivičnog pravosuđa, važnost kulturoloških medijatora da omoguće komunikaciju sa žrtvama, djelotvornu saradnju sa organizacijama civilnog društva, ispunjavanje posebnih potreba djece žrtava i uzimanje u obzir međuodnosa između migracija, međunarodne zaštite i pravnih propisa o borbi protiv trgovine ljudima.

Stoga važnu karakteristiku simulacija predstavlja jedinstvena prilika da polaznici vide, u realnom okruženju, kako se njihova uloga uklapa u širu sliku domaćih ili međunarodnih mjera za borbu protiv trgovine ljudima te kako komunikacija i saradnja pomažu u postizanju realnih rezultata.

Tokom vježbe, pojedinačni timovi iz različitih oblasti moraju biti u interakciji sa drugim timovima (npr. inspektori rada sa policijskim službenicima), čime se provodi u djelo koncept multidisciplinarnih odgovora. Na kraju svakog dana obuke, svi timovi **razgovaraju o stečenim iskustvima unutar svakog od profesionalnih timova, a potom i na plenarnoj sjednici** diskutuju o poteškoćama sa kojima su se suočili, kao i o rješenjima.

Simulacijska obuka predstavlja vrijednu nastavnu metodu koja može pomoći praktičarima da prevaziđu praktične prepreke tokom svakodnevnog rada u oblasti borbe protiv trgovine ljudima.

Interresorni pristup simulacijskih vježbi može također pomoći da se prevaziđe neusklađenost između agencija.

Primjeri prevazilaženja takve neusklađenosti — ili takvih reakcija pojedinačnih agencija — mogu uključivati učešće finansijskog istražitelja u istrazi trgovine ljudima da bi se pomoglo praćenje nezakonitih finansijskih transakcija počinilaca, pozivanje kulturološkog medijatora da komunicira sa navodnom žrtvom tokom istrage, time omogućavajući odvijanje uspješnog informativnog razgovora ili obuku novinara kako da ne ugrožavaju sigurnost žrtve otkrivajući osjetljive lične podatke. Ukratko, multidisciplinarni pristup može dovesti do izgradnje profesionalnog međufunkcionalnog razumijevanja između različitih oblasti čije se djelovanje međusobno ukršta po pitanju trgovine ljudima.

Simulacijske vježbe također predstavljaju snažan način izgradnje širokih, praktičnih mreža kontakata između praktičara koji se bore protiv trgovine ljudima i na domaćem i na međunarodnom nivou.

Tokom odvijanja intenzivnih komponenti takve obuke, učesnici imaju mogućnost da se povežu i uspostave profesionalne i lične odnose. Takav format njeguje nivo angažmana koji prevazilazi mogućnosti redovnog predavanja ili nastave u učionici. Prema iskustvu OSCE-a, u brojnim prilikama su profesionalni odnosi izgrađeni kroz učešće u ovim simulacijskim vježbama, što je onda naknadno korišteno u stvarnim akcijama.

Ciklus empirijskog učenja

Da bi bila djelotvorna, svaka vrsta obuke mora biti sposobna da integriše različite tipove učenja, uključujući primjenu znanja, razvoj vještina i razmatranje ili mijenjanje stavova. Tokom simulacija, praktičari mogu učiti na svim ovim nivoima te stoga predavači mogu postići višestruke ciljeve na sistematičan način. U odsustvu sistematskog pristupa procesu učenja, moguće je da se simulacijama neće postići cilj učenja ili da će se one pretvoriti u haotično iskustvo.

Simulacije primjenjuju principe empirijskog učenja. Kada se simulacije koriste u svrhu učenja, neophodno je imati na umu cjelokupan ciklus učenja i osmisлити obuku obraćajući pažnju na sve faze tog procesa.

Pristup empirijskog učenja predstavlja ciklus koji se sastoji od četiri faze u kojima polaznik prolazi kroz sljedeće korake: iskustvo, promišljanje, uopštavanje i primjena u realnom kontekstu¹ (dolje prikazano na Slici 1):

Slika 1:
Četiri faze ciklusa empirijskog učenja:

¹ Ovaj odjeljak se oslanja na publikaciju Centra za razvoj i aktivnosti u oblasti populacione politike (CEDPA), *Obuka predavača u oblasti razvoja*, 1995. godine.

1 Iskustvo. U OSCE-ovim simulacijama, na početku procesa, polaznici otkrivaju informacije na koje je potrebno da reaguju. Mehanizam simulacije aktiviraju glumci, koji igraju uloge likova u određenom slučaju/slučajevima, uzimajući u obzir i uvodne informacije koje daju predavači (npr. e-mailovi, telefonski pozivi itd.). Polaznici se suočavaju sa mnoštvom zadataka i situacija. Oni moraju analizirati situaciju i odlučiti šta da učine i kako da izvrše zadatak. Kako se situacija bude razvijala, potrebno je da različiti timovi djeluju, komuniciraju, istražuju i prilagođavaju svoje planove po otkriću novih elemenata. Žrtve se identifikuju, vrši se istraga nad osumnjičenima za trgovinu ljudima, provode se intervencije sa ciljem pružanja pomoći i zaštite žrtava itd. Ovaj dio procesa se naziva „iskustvom“ u okviru simulacijske obuke.

2 Promišljanje. S obzirom na to da OSCE-ove simulacije suočavaju učesnike sa složenim scenarijima, važno je da polaznici, zajedno sa stručnjacima/predavačima koji vode vježbu, redovno imaju mogućnost da promisle o tome šta se dešava tokom tog iskustva. Faze promišljanja su jedan od ključnih elemenata za obradu informacija, s obzirom da one omogućavaju polaznicima i predavačima da razmijene mišljenja i da analiziraju šta se dogodilo. Proces učenja počinje tom razmjenom mišljenja.²

² Promišljanje se također može dogoditi i tokom sticanja iskustva. Međutim, da bi proces učenja bio djelotvoran, važno je da se razmjena stečenih iskustava odvija na sistematičan i participatoran način.

3 Uopštavanje. Nakon analize stečenog iskustva putem promišljanja, polaznici su spremni da detaljno izlože lekcije naučene kroz iskustvo i da dođu do zaključaka. Ta faza omogućava polaznicima da artikuliraju i usvoje naučeno.

4 Primjena. Završna faza ciklusa učenja je osmišljena sa ciljem da omogućí polaznicima da razgovaraju o vezi između realnosti njihove profesije i onoga što su iskusili i naučili tokom vježbe, promišljajući kako se to može iskoristiti u praksi, kao i o preprekama i načinima da se prevaziđu postojeće prepreke u stvarnom životu.

Realističnost simulacija – Upozorenje:

Realističnost u simulacijama je snažan element. Međutim, realističnost nije jedina ključna karakteristika učenja u jednoj simulacijskoj vježbi. Važno je da predavači izbjegnú pretjerano oslanjanje na realističnost nauštrb drugih metodoloških koraka koji omogućavaju proces učenja. Iako elementi realističnosti koji su ugrađeni u simulacije igraju ključnu ulogu u angažmanu i motivaciji učesnika te mogu učiniti iskustvo veoma živopisnim, proces učenja zavisi od toga koliko se djelotvorno sve faze učenja, uključujući promišljanje, uopštavanje i primjenu, provode unutar simulacijske obuke.

Komponente simulacijskih vježbi

A Učesnici

Simulacije predstavljaju metodu obuke u kojoj svako doprinosi uspješnom funkcionisanju vježbe u realnom vremenu. Stoga pojam „učesnik“ obuhvata sve osobe koje uzimaju učešća u simulaciji — ne samo polaznike, kao što je to slučaj u tradicionalnijoj obuci. Učesnici su podijeljeni u četiri kategorije na osnovu njihove funkcije unutar simulacijske vježbe:

1. Polaznici — praktičari koji se obučavaju u okviru simulacije i koji su ciljna grupa obuke. Tokom vježbi u realnom vremenu, polaznici su organizovani u timove u skladu sa svojom profesijom (npr. inspektori rada, socijalni radnici itd.).

Komponente simulacijske vježbe uključuju: (A) učesnike — polaznike, predavače, glumce i pomoćno osoblje; (B) „scenario“ — profile država i likova, kao i sažetke zapleta; (C) „tabelarni pregled“ — glavni dokument koji sadrži sva djelovanja, aktivnosti, ciljeve i materijale; i (D) fizičke materijale i mjesta održavanja vježbi. Svaka od ovih komponenti je detaljno opisana u nastavku.

2. Predavači — stručnjaci za borbu protiv trgovine ljudima koji izrađuju i osmišljavaju sadržaj simulacije, uključujući komponente scenarija (npr. tok radnje, sažetak itd.). Oni također imaju različite funkcije u vođenju same simulacije:

- a. „HICON“ („šef sektora“) je stručnjak koji tokom simulacije rukovodi konkretnom komponentom obuke koja se nalazi unutar njegove oblasti stručnog znanja, kao što je policija, tužilaštvo, inspekcija rada itd.
- b. „EXCON CHIEF“ („rukovodilac vježbe“) rukovodi grupom šefova sektora, kao i cjelokupnom simulacijskom vježbom.

c. „DIREX“ („Rukovodstvo vježbe“) je tim koji se sastoji od šefova sektora i rukovodioca vježbe koji zajedno rukovode provedbom vježbe.

d. „Antene“ su stručnjaci za borbu protiv trgovine ljudima koji pružaju podršku šefovima sektora putem monitoringa i izvještavanja o aktivnostima u toku vježbe.

3. Nosioci uloga — glumci koji odigravaju „tok radnje“.

4. Drugo pomoćno osoblje — profesionalci koji obavljaju različite funkcije tokom obuke (kao što su prevodioci, vozači, logističari i zaštitari, tehnički asistenti itd.).

Ispod su dati dodatni detalji o svakom od ovih učesnika.

1 POLAZNICI

Jedan od primarnih ciljeva ovog konkretnog okruženja u kome se odvija učenje jeste njegovanje interesne saradnje između različitih praktičara u borbi protiv trgovine ljudima. Stoga će polaznici nužno dolaziti iz različitih profesija.

Polaznici su u stvarnom životu profesionalci u različitim oblastima koje su predmet simulacije, ljudi koji već djeluju u borbi protiv trgovine ljudima u svojim državama i koji su voljni da prodube svoje znanje i vještine putem inovativnog iskustva učenja. Stoga polaznike treba odabrati u skladu sa njihovom stručnošću i grupisati u timove u skladu sa oblašću djelovanja u stvarnom životu.

Oblasti koje su predmet simulacije treba da odlikavaju državu ili region porijekla polaznika. Iako se simulacije mogu fokusirati na različite profesionalne uloge, polaznici u OSCE-ovim simulacijama obično uključuju:

- Tužioce
- Istražitelje kriminalističke policije
- Finansijske istražitelje
- Inspektore rada

- Pružaoce usluga pomoći žrtvama (uključujući osoblje NVO i državnih ili općinskih socijalnih službi)
- Kulturološke medijatore
- Advokate (za žrtve)
- Službenike za azil ili migracije, u zavisnosti od regiona
- Medijske djelatnike /novinare

Svaka od ovih profesionalnih uloga u simulaciji je opisana dolje.

TUŽILAŠTVO

Tužilaštvo nadzire i koordinira istrage transnacionalnih kriminalnih organizacija koje se bave trgovinom ljudima. Tužioci zasnivaju svoj rad u toku vježbe na dokazima i informacijama prikupljenim od jedinica za istragu, a konačni cilj im je da budu u mogućnosti da podignu optužnicu protiv počinilaca. Tim Tužilaštva je odgovoran za pripremu zahtjeva za odobrenje izvršavanja istražnih aktivnosti, u svrhu identifikovanja žrtava i svjedoka i u svrhu pribavljanja dokaza radi izvođenja počinilaca pred sud.

Tužioci će naučiti kako da njeguju interesorni pristup i kako da se angažuju u proaktivnim istragama kojima je u središtu interesovanja žrtva. Tužioci će morati da planiraju i provode aktivnosti koje uključuju međunarodnu saradnju. Stoga je potrebno znanje ne samo relevantnih pravnih okvira, već i glavnih međunarodnih pravnih instrumenata za saradnju policije i pravosuđa. S obzirom na složenu prirodu neophodnih istraga tokom simulacije, tužioci koji u njoj učestvuju trebaju imati iskustva u rukovođenju i koordiniranju istraga u oblasti organizovanog kriminala, naročito istraga fokusiranih na trgovinu ljudima.

ODJELJENJE KRIMINALISTIČKE POLICIJE (OKP)

Simulacijske vježbe povjeravaju glavni teret istražnih aktivnosti OKP-u specijalizovanom za borbu protiv organizovanog kriminala. U tom svojstvu, tokom simulacije, polaznici planiraju, provode i koordiniraju složene istrage transnacionalnih kriminalnih organizacija uključenih u trgovinu ljudima.

Odgovornost OKP-a je da provodi istrage uz korištenje svih prikladnih tehnika i pristupa u svrhu rekonstruisanja toka izvršenja krivičnog djela i prikupljanja čvrstih dokaza potrebnih za procesuiranje. Nakon identifikovanja žrtava, OKP mora da osigura da žrtvama bude pružena pomoć i zaštita putem aktiviranja neophodnih usluga podrške. OKP također mora da traži i prikuplja dokaze u svrhu identifikacije kriminalaca. Službenici OKP-a trebaju biti svjesni toga da se mogu suočiti sa osumnjičenima koji su zapravo žrtve, ili sa žrtvama koje su na rubu počinjenja krivičnog djela te da stoga trebaju pronaći odgovarajući način bavljenja i takvim slučajevima.

OKP će biti u kontaktu sa Tužilaštvom i drugim specijalizovanom istražnim jedinicama (npr. Jedinicom za finansijske istrage i Inspektoratom rada, opisanim u nastavku), da bi se angažovao u međunarodnoj policijskoj saradnji i, u skladu sa interesornim pristupom, da bi dosljedno bio u interakciji sa pružiocima socijalnih usluga, u svrhu osiguravanja identifikacije, upućivanja i zaštite žrtava.

Oblici iskorištavanja integrisani u fiktivne slučajeve i razmatrani u okviru vježbe će zavisiti od prioriteta konkretne obuke, kao što su preovlađujući oblici trgovine ljudima u datom kontekstu. Istražne strategije i protokole upućivanja žrtava, koje koristi OKP, stoga treba prilagoditi prirodi konkretnog slučaja.

Policijski službenici odabrani za rad u OKP-u trebaju posjedovati snažne istražiteljske vještine, uključujući sposobnost prikupljanja obavještajnih informacija i podataka. Štaviše, uzimajući u obzir ciljeve simulacijske obuke i osebnostne karakteristike trgovine ljudima, oni trebaju imati iskustvo i znanje iz oblasti međunarodne policijske saradnje.

JEDINICA ZA FINANSIJSKE ISTRAGE (JFI)

Trgovina ljudima je krivično djelo koje donosi ogroman profit. Finansijske istrage predstavljaju važan, a ipak nedovoljno iskorišten, aspekt borbe protiv trgovine ljudima, pošto je praćenje tragova novca korisno za razbijanje mreža trgovaca ljudima, istragu mogućih veza sa drugim mrežama organizovanog kriminala (npr. terorizam, krijumčarenje migranata ili trgovina narkoticima), kao i za osiguravanje odštete za žrtve.

Simulacijske vježbe trebaju osigurati učešće JFI koja sarađuje sa timom specijalizovanih istražitelja za borbu protiv trgovine ljudima. Uloga JFI je da pruži specijalizovanu podršku, smjernice i savjete u smislu provedbe finansijskih istraga neophodnih za praćenje tragova krivičnog djela. JFI će biti obučena da provede finansijske istrage transnacionalnog organizovanog kriminala uključenog u trgovinu ljudima.

S obzirom na složenost i specifičnu prirodu finansijskih istraga, polaznici iz JFI trebaju imati opsežno iskustvo u oblasti složenih krivičnih istraga finansijskog kriminala i pranja novca.

INSPEKTORAT RADA

Radno iskorištavanje je jedan od glavnih ciljeva trgovine ljudima. Ako jedan od fiktivnih scenarija simulacije sadrži

slučaj radnog iskorištavanja, Inspektorat rada mora biti uključen u vježbu. Inspektori rada, u bliskoj saradnji sa drugim istražnim policijskim jedinicama, će naučiti kako da rade u interesornom okruženju i imajuće zadatak da obavljaju inspekcije poslovnih subjekata povezanih sa kriminalnim organizacijama uključenim u trgovinu ljudima. Inspektorat rada treba također biti uključen u sve istražne aktivnosti za koje je potrebno specijalističko znanje o radnom iskorištavanju i kršenju zakona o radu. U kontekstima u kojima inspektori rada nemaju policijske funkcije, od ključne je važnosti da Inspektorat rada sarađuje sa Odjeljenjem kriminalističke policije (OKP). Također se može razmotriti uključivanje službenika za vezu OKP-a u tim Inspektorata rada.

SLUŽBA ZA AZIL

Službenici za azil mogu, u toku obavljanja informativnih razgovora sa tražiocima azila, ponekad detektovati „indikatore trgovine ljudima“. U tim slučajevima, takve osobe treba uputiti ka specijalizovanim službama u svrhu dobijanja adekvatne zaštite i pomoći. Kada sarađuju sa drugim profesionalcima u toku simulacijskih vježbi, cilj službenika za azil je da razmijene informacije dok istovremeno štite povjerljivost. Integrišući različite, ali međusobno komplementarne službe zaštite, koraci koje preduzimaju službenici za azil treba da doprinesu prevazilaženju razlika između sistema provjere zahtjeva za azil i provjere mogućih slučajeva trgovine ljudima.

Neophodno je posjedovanje prethodnog radnog iskustva u tijelu za međunarodnu zaštitu i određivanje statusa, kao i znanje o trgovini ljudima. Prednost je također i poznavanje relevantnih međunarodnih propisa o izbjeglicama, iskustvo rada u interesornom okruženju i iskustvo u obavljanju informativnih razgovora sa podnosiocima zahtjeva.

PRUŽAOCI USLUGA POMOĆI ŽRTVAMA

Stručni radnici za pružanje pomoći žrtvama mogu biti iz javnih ustanova ili iz NVO. Ta grupa uključuje, konkretno, državne/općinske socijalne radnike, osoblje državnih sigurnih kuća i osoblje NVO aktivnih u oblasti trgovine ljudima. U mnogim državama, NVO su pružaoci usluga pomoći žrtvama. Međutim, akteri koji dolaze iz sistema krivičnog pravosuđa također imaju odgovornost da garantuju zaštitu, pristup pravdi i odštetu za žrtve. Zbog toga je međusektorska saradnja ključna kod pristupa u čijem je središtu interesovanja žrtva.

Osnovni cilj obuke pružalaca usluga pomoći žrtvama tokom simulacijskih vježbi je unapređenje napora usmjerenih ka identifikaciji žrtava i ka pružanju podrške i pomoći žrtvama, u smislu zdravstvene njege, psihološke podrške, uključivanja u društvo i pristupa programima (re)integracije ili sigurnog povratka. To su složeni oblici odgovornosti za koje je potrebno obavljanje mnoštva zadataka u različitim fazama simulacije. Tokom simulacijskih vježbi, osoblje NVO i/ili pružaoci usluga iz javnih ustanova, kao što su općinski socijalni radnici, se suočavaju sa izazovom pružanja podrške i pomoći i navodnim i identifikovanim žrtvama trgovine ljudima

u skladu sa njihovim konkretnim mandatom u datom državnom kontekstu.

Iskustvo u radu sa žrtvama trgovinom ljudima potrebno je u različitim fazama — od prvog susreta i moguće identifikacije do konačne identifikacije. Time mogu biti obuhvaćeni: psihološka i pravna podrška, kulturološko posredovanje, program socijalnog uključivanja, usluge pravnog savjetovanja itd. Uzimajući u obzir brojne zadatke obuhvaćene pružanjem pomoći žrtvama, ovaj tim trebao bi u svom sastavu imati ne samo pružaoce usluga opšte pomoći i socijalnog uključivanja, već i kvalifikovane osobe koje raspolazu odgovarajućom ekspertizom u različitim oblastima (psihološka pomoć, pravno savjetovanje itd.).

KULTUROLOŠKI MEDIJATORI

Kada je to potrebno, npr. u slučajevima koji se odnose na žrtve iz zemlje izvan države u kojoj se realizira vježba, kulturološki medijatori trebaju učestvovati u simulaciji kako bi omogućili uspostavu komunikacije između moguće ili identifikovane žrtve trgovine ljudima i stručnjaka za borbu protiv trgovine ljudima, kao što su policijski službenici, službenici NVO ili inspektori rada. Osnovna odgovornost kulturološkog medijatora je da pomogne tim stručnjacima, naročito socijalnim radnicima, da razumiju potrebe moguće ili identifikovane žrtve, kao i društvene i kulturološke faktore koji će omogućiti efikasno pružanje pomoći žrtvi. Polaznici bi trebali imati iskustvo u poslovima prevođenja, poznavati migracijska pitanja ili poznavati socijalni rad ili drugo srodno područje rada.

PRAVNICI OSPOSOBLJENI ZA RAD SA ŽRTVAMA

Blisko sarađujući sa stručnjacima za pružanje pomoći žrtvama, tim pravnik naučit će pružati pravnu pomoć i savjetovanje mogućim i identifikovanim žrtvama trgovine ljudima u multidisciplinarnom okruženju, u cilju ispunjenja zakonske obaveze zaštite žrtava i ostvarenja njihovih prava.

Socijalni radnici pružaju podršku
žrtvi trgovine ljudima u sklopu simulacije

Ti pravnici, bez obzira na to da li rade u privatnom ili NVO sektoru, trebaju raspolagati znanjem u oblasti borbe protiv trgovine ljudima, te poznavati propise o zaštiti ljudskih prava, azilu i pitanjima migracija, kao i poznavati pripadajuće pravne instrumente i propise.

OSTALI POLAZNICI

Gore opisani timovi, popunjeni su predstavnicima institucija zaduženih za borbu protiv trgovine ljudima. Međutim, oni ne čine punu lepezu svih mogućih aktera, agencija ili stručnjaka koji bi mogli učestvovati u radu na predmetu trgovine ljudima. U zavisnosti od konteksta, postoji mogućnost uključivanja dodatnih timova ili polaznika iz različitih sfera rada, za potrebe realizacije konkretnih simulacijskih vježbi.

Uobičajeno je da OSCE u realizaciju svojih simulacija uključuje i polaznike iz oblasti medija. Od novinara se traži da izvještavaju o razvoju događaja tokom simulacije i pripreme medijske priloge i članke o trgovini ljudima na osnovu konkretnih slučajeva. Učešće novinara je važno zbog objektivnog izvještavanja, upoznavanja javnosti sa ovim pojavama i primjene pristupa koji u središte interesovanja stavlja žrtvu.

ODABIR POLAZNIKA

U cilju popunjavanja grupe kvalifikovanim podnosiocima prijave iz različitih sfera rada, veoma je važno da poziv za dostavljanje prijava bude upućen što širem krugu potencijalnih primalaca. U prošlosti je OSCE distribuirao pozive za dostavljanje prijava svim državama članicama kao i partnerima za saradnju, svim terenskim uredima, svim institucijama, kao i svim nacionalnim koordinatorima i izvjestiocima za borbu protiv trgovine ljudima, donatorima i eksternim partnerima. Poziv za dostavljanje prijava također je bio objavljen na web stranici OSCE-a, kao i putem društvenih medija. Zbog toga su simulacijama u organizaciji OSCE-a najčešće prisustvovali predstavnici 25 do 35 različitih država, čime su stvoreni uslovi

za interakciju među ljudima koji zauzimaju različita mjesta u širokoj lepezi različitih kulturoloških i profesionalnih profila.

Broj učesnika u obuci zasnovanoj na simulaciji zavisi od raspoloživih sredstava i ciljeva obuke. Organizatori trebaju voditi računa o ravnopravnoj zastupljenosti različitih država, spolova i stručnih disciplina. Imajući u vidu prednosti transnacionalne saradnje i izazove koje sa sobom nosi identifikacija žrtava i vođenje istrage u šarolikom kulturološkom miljeu, preporučuje se razmatranje provođenja simulacijskih vježbi uz učešće osoba iz različitih država.

Obuka na bazi simulacije opisana u ovom priručniku namijenjena je osobama koje već raspolazu iskustvom u neposrednom radu na borbi protiv trgovine ljudima. Osim toga, ciljevi učenja prilagođeni su ljudima koji obavljaju svoje aktivnosti na terenu. Svrha simulacijske vježbe koju provodi OSCE nije da učesnike upozna sa trgovinom ljudima ili ponudi usvajanje osnovnog znanja iz te oblasti; njena svrha je da poboljša postojeću infrastrukturu za borbu protiv trgovine ljudima, kroz pružanje obuke učesnicima o tome kako da efikasnije koriste svoje postojeće znanje i vještine

kroz ostvarenje saradnje sa drugim agencijama i primjenu koordiniranog pristupa uz puno uvažavanje ljudskih prava. Prema tome, pri odabiru polaznika u obzir treba uzeti kako postojeće iskustvo tako i njihovu potrebu da dodatnom naprednom obukom.

Obrasce poziva za učesnike i prijave za učešće pronaći ćete u **Aneksima 1 i 2**.

2 PREDAVAČI

U cilju razvoja i provedbe edukativnog kursa na bazi simulacije, potrebno je angažovati multidisciplinarni tim predavača. Predavači imaju dvije najvažnije funkcije, i to: (1) osmišljavanje vježbi, i (2) nadzor nad izvođenjem vježbi. Osmišljavanje vježbi obuhvata izradu sažetka – sižea vježbe i tabelarnog pregleda (što je detaljnije opisano u nastavku teksta). Zbog detaljnog poznavanja sadržaja vježbi za vrijeme njihovog izvođenja, najbolje je da osobe koje su izradile program također vrše nadzor nad njegovom realizacijom.

Predavači bi trebali biti eksperti u svom polju rada, sa nekoliko godina iskustva u borbi protiv trgovine ljudima. Prilikom izrade svoje prve simulacijske vježbe, službenici OSCE-a odabrali su tim eksperata koji se sastojao od nekoliko visoko pozicioniranih službenika policije, tužilaca i pružalaca usluga pomoći žrtvama sa velikim znanjem i dugogodišnjim iskustvom u radu na predmetima trgovine ljudima.

Vršilac dužnosti koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima,
Valiant Richey,
za vrijeme obraćanja rukovodstvu vježbe u
Centru za obuku pripadnika policije (Italija)

Centralna grupa eksperata prije svega radi na razvoju priče i stvara izmišljenu zemlju ili regiju u kojoj se dešava simulacijska vježba. Ova faza rada zahtijeva metodičan pristup generisanju niza različitih ideja (brainstorming), kao i analitičke vještine. Isti tim eksperata potom upravlja procesom i radi sa polaznicima na izvođenju simulacijskih vježbi. Svaki ekspert zadužen je za jedan aspekt obuke iz svog područja rada, npr. policija, tužilaštvo, inspekcija u oblasti radnih odnosa itd. Kao što je istaknuto u gornjem tekstu, ti eksperti su šefovi sektora. Šefovi sektora su odgovorniza praćenje realizacije i usmjeravanje aktivnosti svoje grupe polaznika tokom izvođenja vježbi, kao i za svakodnevno obavljanje razgovora sa polaznicima nakon vježbi, te usmjeravanje pažnje grupe na ciljeve vježbe.

Budući da će se od njih tražiti da igraju niz različitih uloga, kriteriji za odabir primarnih eksperata trebali bi obuhvatiti prethodno iskustvo u saradnji sa više različitih institucija, vještine izvođenja obuke te iskustvo u realizaciji vježbi koje zahtijevaju od učesnika da igraju različite uloge.

U simulacijskim vježbama koje izvodi OSCE obično učestvuju šefovi sektora sljedećih timova, koji kao grupa čine Rukovodstvo vježbe:

- Tužilaštvo
- Odjel za krivične istrage
- Odjel za finansijske istrage
- Odjel za istrage u oblasti radnih odnosa
- Odjel za pomoć i podršku žrtvama
- Pravnici - advokati
- Institucija nadležna za azil ili migracije
- Novinari

„Antene“ su „oči i uši“ šefova sektora. To su osobe koje prate situaciju na terenu tokom izvođenja simulacijskih vježbi, šutke prate aktivnosti polaznika (bez direktnog komentarisanja ili uplitanja u postupke učesnika) te podnose

izvještaj šefovima sektora o relativnom napretku timova. Zbog činjenice da su ove vježbe vrlo promjenljivog karaktera, neophodno je da se komunikacija između „antena“ i šefova sektora odvija u stvarnom vremenu, npr. putem SMS poruka, radio-veze ili emaila. Takve povratne informacije, koje dolaze kontinuirano, šefovima sektora daju mogućnost da blagovremeno naprave promjene simulacijskih vježbi, u interesu uspješne realizacije cjelokupne obuke.

„Antene“ pripadaju kategoriji eksperata jer moraju raspolagati dovoljnim znanjem o trgovini ljudima potrebnim za vršenje procjene postupaka članova tima i izvještavanje šefova sektora o tome. U cilju tačnog izvještavanja i pružanja savjetodavne pomoći šefovima sektora u stvarnom vremenu, također je važno odabrati „antene“ koje raspolažu iskustvom u konkretnim oblastima rada za koje su zaduženi (npr. tužilaštvo, policija, socijalna zaštita, inspekcija rada, finansijska inspekcija itd.)

3 GLUMCI

Edukovani glumci imaju presudan značaj za uspješan ishod simulacijske vježbe. Oni će prići udahnuti život. Glumci igraju niz uloga, uključujući tu žrtve, počinioce i pripadnike lokalne policije. Svaki lik ima određenu ulogu u priči. Priprema glumaca za učešće u simulacijskoj vježbi i interakciju sa učesnicima veoma je važna, jer simulacija u velikoj mjeri zavisi od njihovih postupaka. Zbog važne uloge koju imaju, adekvatno osposobljen stručnjak treba pripremiti glumce za učešće u vježbi, pod nadzorom predavača.

Angažovanje grupe kvalifikovanih glumaca koji će učestvovati u simulaciji važan je korak. OSCE je za potrebe izvođenja određenih simulacijskih vježbi stupio u partnerski odnos sa lokalnim univerzitetima. Studenti prava i ljudskih prava kao i studenti scenskih umjetnosti odabrani su, a potom i osposobljeni za učešće u vježbama. Bilo je i slučajeva kada su iskusni socijalni radnici učestvovali u izvođenju vježbi kao glumci.

U sedmicama koje prethode izvođenju vježbe, preporučuje se da se glumcima koji se glumom ne bave profesionalno ponudi kurs glume, kao i kurs na kojem će se upoznati sa trgovinom ljudima, te se na taj način adekvatno pripremiti za učešće u izvođenju vježbe.

Jezik je važan – U cilju realističnog prikaza, osobe koje igraju ulogu žrtava ili trgovaca ljudima iz drugih država tokom simulacije trebale bi govoriti jezikom koji se razlikuje od jezika koji koriste polaznici.

4 OSTALO POMOĆNO OSOBLJE

Ostalo pomoćno osoblje, kao što su prevodioci, vozači, logističari i pomoćnici zaduženi za tehničke poslove veoma su važni za realizaciju simulacije. Prilikom planiranja simulacije neophodno je voditi računa o njihovom učešću. Prema iskustvima OSCE-a, organizacija simulacijske obuke u trajanju od jedne sedmice, uz učešće 50 do 70 učesnika zahtijeva angažman tima koji se sastoji od najmanje:

- *Rukovodioca/koordinatora projekta*: koji će voditi računa o koordinaciji, organizaciji i realizaciji simulacije, vršiti monitoring i evaluaciju obuke, te upravljati kontaktima sa eksternim partnerima, uključujući tu i domaće institucije;
- *Pomoćnik u realizaciji projekta* (koji tijesno sarađuje sa rukovodiocem projekta): koji će biti zadužen za pružanje administrativne podrške i pomoći u koordinaciji organizacije, provedbe, praćenja i evaluacije obuke;
- *Osoblje zaduženo za administraciju i finansije*;
- *IKT eksperti*: obuka zasnovana na simulaciji zahtijeva mrežu kompjutera, usluge pristupa internetu i intranetu, printere itd. Zbog toga je veoma važno voditi računa o potrebnoj IKT infrastrukturi, kao i imati na raspolaganju kontakt osobu zaduženu za IKT usluge za cijelo vrijeme trajanja faze planiranja i izvođenja vježbe.

- *Služba za transport i vozači*: potrebni su u slučaju da je simulacijom predviđen prevoz učesnika na lokacije izvan centra za izvođenje obuke (npr. do lokacije fiktivnog mjesta iskorištavanja žrtava trgovine ljudima); ova komponenta zahtijeva logističku podršku i detaljno planiranje.
- *Podrška za održavanje javnog reda i sigurnosti*: u slučaju da učesnici u vježbi moraju izvoditi određene aktivnosti izvan centra za izvođenje obuke (npr. vršiti pretres fiktivne tvornice ili bordela), potrebno je angažovati lokalnu policiju koja će voditi računa o održavanju reda i informisanju javnosti o izvođenju vježbe (npr. u slučaju izvođenja simulacije upada u stambeni objekat, cijelu situaciju potrebno je objasniti civilima koji sa strane posmatraju dešavanja).

B Scenarij

Scenarij je izmišljeni, na činjenicama zasnovani koncept unutar kojeg se razvija radnja simulacijske vježbe. U cilju realističnog prikaza događaja i ispunjenja ciljeva multidisciplinarnih vježbi, izrada scenarija zahtijeva stratešku viziju, ali i brigu o detaljima.

Scenarij se sastoji od četiri osnovna dijela — profila država, zakonskog okvira, priče i profila likova.

PROFILI DRŽAVA

Profil države pruža kontekst i opšti okvir fiktivnog geografskog područja u kojem se odvija simulacija. Takav profil može obuhvatati sljedeće informacije:

- ▶ Informacije o državama porijekla glavnih likova (žrtava i počinilaca);
- ▶ Informacije o državama kroz koje su likovi putovali, ili državama u kojima žive i rade za vrijeme trajanja istrage;
- ▶ Informacije o državi u kojoj su žrtve identifikovane i u kojoj se vodi istraga;
- ▶ Informacije o državama u kojima se ostvaruje nezakonita dobit i vrši pranje novca, te državama koje jesu ili nisu spremne na saradnju u smislu saradnje sa pravosudnim ili istražnim organima.

Veoma je važno da navedeni profili sadrže detaljne informacije o kontekstu, i to:

- Društveno-politično stanje u državama prikazanim u simulaciji;
- Njihovi odnosi sa drugim zemljama (npr. postojeći sporazumi zaključeni među državama);
- Informacije o trendovima trgovine ljudima u svakoj od država ili u regiji;
- Geografska karta na kojoj su prikazana ključna mjesta od značaja za scenarij. (npr., kopnene ili pomorske granice, planine itd.).

Profili država učesnicima trebaju ponuditi tragove ili saznanja koja će im pomoći da razumiju slučaj, poput npr. informacija o kulturološkom miljeu iz kojeg dolazi žrtva ili o porijeklu žrtve.

Da bi se razumio kontekst u kojem se dešava priča, važno je predočiti pojedinosti o geografskim, historijskim i društveno-ekonomskim faktorima koji oblikuju stanje u konkretnoj državi. U sastavu vježbi koje realizira OSCE, profili država prilagođeni su migracijskom kontekstu. Vježbe koje realizira OSCE obično obuhvataju nekoliko država, zbog prednosti koje donosi učenje o različitim zemljama i kulturama kao i zbog relativno velike rasprostranjenosti transnacionalne trgovine ljudima na teritoriji država članica OSCE-a. Preporučuje se da se umjesto stvarnih naziva država prikazanih u scenariju koriste izmišljeni nazivi (što se također odnosi i na druge geografske nazive, poput naziva glavnih gradova).

Profile država učesnicima treba dostaviti unaprijed, kako bi se mogli upoznati sa izmišljenim svijetom u kojem će izvoditi vježbu. Isto tako, navedene profile treba analizirati sa predavačima prije početka simulacije. Da bi ove specifikacije bile prihvatljive za svaki tim, potrebno je odvojiti dovoljno vremena prije početka simulacije, da bi se učesnici upoznali sa kontekstom.

ZAKONSKI OKVIR

Simulacijske vježbe zahtijevaju postojanje zakonskog okvira koji propisuje i ograničava zbivanja tokom simulacije. Naročito je važno da pri izvođenju multinacionalnih simulacijskih vježbi postoji jedinstven izmišljeni zakonski okvir da bi svi polaznici mogli raditi pod istim uslovima, tj. da bi se mogli pridržavati istog skupa pravila. Navedeni okvir treba obuhvatati standardne operativne procedure (SOP) za rad na predmetima trgovine ljudima kao i relevantne zakone koji se primjenjuju u izmišljenoj zemlji, u radu na predmetima trgovine ljudima, dakle krivične zakone, zakone o krivičnom postupku, imigracijske zakone itd.

SOP polaznicima pomažu da provode koherentne postupke pri radu na predmetima trgovine ljudima. SOP podijeljene polaznicima trebale bi biti odraz najboljih primjera iz prakse proisteklih iz rada nacionalnih referalnih mehanizama (NRM). Polaznici mogu vježbati primjenu SOP-a i pružiti povratne informacije o njima tokom razgovora na kraju svakog pojedinačnog dana obuke.

Stručnjaci za izradu zakonskih akata trebali bi prije početka realizacije vježbe napisati SOP i relevantne propise.

Polaznicima treba unaprijed dostaviti po primjerak SOP-a i relevantnih zakonskih akata, a svaki tim polaznika trebao bi na raspolaganju imati po primjerak SOP-a i relevantnih zakonskih akata, za potrebe konsultacija tokom izvođenja vježbe.

ŠTA JE TO NACIONALNI REFERALNI MEHANIZAM?

Nacionalni referalni mehanizam (NRM) je saradnička mreža putem koje državne institucije ispunjavaju svoje obaveze u pogledu zaštite i promoviranja ljudskih prava žrtava trgovine ljudima i koordiniraju svoje aktivnosti u strateškom partnerstvu sa građanskim društvom. Osnovni ciljevi NRM-a su da osigura poštivanje ljudskih prava žrtava trgovine ljudima i pronađe efikasan način za upućivanje žrtava trgovine ljudima odgovarajućim službama za pružanje pomoći i podrške. Osim toga, NRM može raditi na poboljšanju nacionalnih politika rada i procedura od značaja za široku lepezu pitanja koja se odnose na žrtve, poput postupaka vezanih za prebivalište i repatrijaciju, nadoknadu žrtvama i zaštitu svjedoka. NRM mogu donositi nacionalne akcione planove i utvrditi mjerila pomoću kojih se vrši procjena stepena ispunjenja planiranih ciljeva. Za više informacija o nacionalnim referalnim mehanizmima, preporučujemo sljedeću internet stranicu: <https://www.osce.org/odihr/13967>

RADNJA PRIČE

Radnje priče predstavljaju sažeti prikaz simulacije. Osmišljene na osnovu primjera iz stvarnih predmeta trgovine ljudima, navedene radnje potrebno je osmisliti pažljivo, uz međusobnu koordinaciju. Radnja priče mora polaznicima ponuditi put za istragu predmeta od početka do kraja, drugim riječima, sve do završnice i krivičnog gonjenja. Imajući u vidu činjenicu da se simulacije OSCE-a završavaju prije početka suđenja, materijali sadržani u ovom priručniku ne obuhvataju kasnije faze postupka krivičnog gonjenja ili suđenja.

Radnje priče obuhvataju niz događaja koji se nazivaju „postupci“ i „aktivnosti“, za svaki **postupak** (koji intervencijom inicira predavač ili glumac koji učestvuje u simulaciji) predviđa se odgovarajuća **aktivnost** (polaznika).

Predavači ne iniciraju niti jedan postupak bez razloga; postupci su osmišljeni tako da se njima ostvari određeni cilj učenja ili razvije određena vještina.

Postupci i aktivnosti moraju obuhvatiti cjelokupan ciklus rada na predmetu trgovine ljudima, od mjesta i vremena kada je utvrđeno počinjenje krivičnog djela, do lišavanja slobode i krivičnog gonjenja počinitelja. Osim toga, oni moraju obuhvatiti i informacije o tome kako su žrtve identifikovane te kako su im pruženi pomoć i zaštita.

Primjeri postupaka koje su inicirali predavači mogu uključivati saslušanje potencijalne žrtve, pretres zgrade, koordiniranje sastanka između različitih agencija ili prezentiranje određenog niza istražnih aktivnosti. Budući da se postupci razlikuju u pogledu njihove prirode i cilja, oni mogu trajati od nekoliko minuta, do nekoliko sati, u zavisnosti od situacije.

Određeni postupci mogu se preklapati sa drugim postupcima u pogledu vremena i mjesta, dovodeći time do sve veće složenosti priče koja se razvija dok timovi pokušavaju odgovoriti na situaciju. Baš kao što je to slučaj i u stvarnom životu u kontekstu rada više različitih institucija, ovi postupci mogu zahtijevati učešće jednog tima, ili više timova iz različitih institucija koje međusobno sarađuju.

Postupci koji u stvarnom životu traju sedmicama ili mjesecima, u simulaciji se moraju okončati tokom nekoliko sati ili dana. Zbog toga je veoma važno napraviti ispravan odabir postupaka, uz primjenu odgovarajućih kriterija te uvažavanje značaja koji određeni događaj/postupak ima u pogledu ispunjenja ukupnih ciljeva obuke, poput npr. pronalaženja efikasnih multidisciplinarnih odgovora.

Polaznicima ne smije biti dostupan niti jedan element sažetka. Od njih će se tražiti da rekonstruišu priču o predmetu i shvate šta se desilo. Svi učesnici u izradi i provedbi scenarija trebaju biti upoznati sa ovom obavezom od samog početka učešća u realizaciji projekta.

Koliko priča treba predstaviti u simulaciji?

Cijela simulacija može počivati na jednom izmišljenom slučaju ili istrazi. Isto tako, moguće je kombinovati nekoliko priča, u cilju realizacije nešto složenije vježbe. U zavisnosti od planiranih ciljeva i ishoda obuke, slučajevi mogu uključivati i druga krivična djela, da bi se vjerno prikazala složena priroda problema trgovine ljudima (npr., krijumčarenje migranata ili pranje novca).

Pri izvođenju vježbi OSCE-a obično se prepliću dvije priče, drugim riječima dva istražna predmeta, od kojih se npr. jedan odnosi na seksualno iskorištavanje a drugi na prinudni rad. Te simulacije odvijaju se unutar izmišljenog konteksta koji polaznici mogu razumjeti, dakle konteksta koji je sličan ili uporediv sa stvarnim kontekstom u kojem polaznici obavljaju svoje svakodnevne radne aktivnosti.

Koliko različitih postupaka treba uključiti u sažetak?

Broj postupaka predviđenih u svakoj priči može varirati. O tome treba voditi računa. Važno je ne preoptereti polaznike prevelikim brojem različitih postupaka. Međutim, čak i ukoliko se desi da ne dođe do realizacije svih planiranih postupaka tokom trajanja vježbe, još uvijek je moguća realizacija procesa učenja od četiri faze kao i ispunjenje zadataka učenja. S druge strane, ograničavanje broja postupaka polaznicima može pomoći da svoju pažnju usmjere na razvijanje jednog određenog skupa vještina.

Postoji sasvim realna mogućnost da će se polaznici u jednom trenutku tokom izvođenja vježbe udaljiti od sažetka. To se može desiti iz različitih razloga. Oni mogu postupiti na pogrešan način koji nije u skladu sa sažetkom, ili različite grupe polaznika mogu primijeniti različite pristupe (što se često javlja kao izazov prilikom rada sa više različitih institucija!). Greške su neizbježne. One su sastavni dio procesa učenja.

U tom slučaju, **predavači moraju intervenisati i korigovati postupke polaznika.** Uobičajeno je da se taj cilj ostvaruje primjenom konkretne korektivne intervencije (pogledati informacije u nastavku teksta) ili određene radnje koja se poduzima u cilju vraćanja polaznika na pravi put. Veoma važan dio obuke su razgovori koji se obavljaju na kraju svakog dana obuke. Oni pružaju priliku za analizu aktivnosti koje su timovi poduzimali tokom simulacije i razgovor o mogućim poboljšanjima. **Prioritet je usvajanje znanja i razvoj vještina polaznika, a ne doslovno praćenje sažetka priče.** Veoma je važno da predavači više vrednuju proces učenja i da mu daju prednost u odnosu na sam siže priče.

PROFILI LIKOVA

Sažetak simulacije ispunjen je likovima: žrtvama, tražiocima azila, ugroženim migrantima, počinocima i njihovim posrednicima; njihove uloge tumače glumci sa kojima polaznici stupaju u interakciju tokom realizacije simulacije. Sa likovima se obavljaju razgovori, saslušanja, pruža im se pomoć ili su predmet istrage, što se u nekim slučajevima dešava više puta. Profili likova moraju biti usklađeni sa radnjom i postupcima predviđenim u sažetku.

Da bi glumci mogli adekvatno odigrati svoje uloge tokom razvoja simulacije, potrebno je da postoje detaljni profili likova. Ti profili sadrže informacije koje polaznicima pomažu da rekonstruišu priču i ispune zadatke vježbe. Takvi profili treba da obuhvate sljedeće: kratku biografiju u kojoj se opisuje porijeklo lika, njegova/njena lična historija i odnosi, informacije o njegovim/njenim uslovima života, opis stavova lika, stanja njegovog/njenog uma, informacije o strahovima i težnjama lika, kontaktima/odnosima sa drugim likovima, svakodnevnim aktivnostima te životnu priču lika. U slučaju žrtava trgovine ljudima koje su državljanici drugih država, profil će obuhvatiti prirodu i razloge za svaki korak viktimizacije, uključujući tu informacije o njihovom putu, vrbovanju, prevozu, eksploataciji itd.

Tabelarni pregled

Tabelarni pregled je vizuelno sredstvo koje predstavlja sažeti prikaz svih planiranih događaja i materijala vezanih za priču. Tabelarni pregled prikazuje prizore ili događaje sadržane u vježbi, njihovo trajanje i vrijeme kada počinju, timove koji će u njima učestvovati, glumce koji igraju u određenoj sceni, lokacije na kojima se te scene dešavaju, kao i predmete koji će se koristiti (npr. dokumenti, scenski objekti, predmeti, kulise) za potrebe rekonstrukcije određenog događaja. Tabelarni prikazi veoma su važno pomagalo koje predavačima pomaže u izvođenju simulacije i praćenju statusa vježbe. Veoma je važno da polaznici ne vide tabelarni pregled.

Razdvojene satnice sa listom aktivnosti za svaki tim koji učestvuje u simulaciji korisno su sredstvo koje omogućava praćenje slijeda događaja i opterećenja pojedinačnih timova radnim zadacima. Pri izradi tabelarnog pregleda treba voditi računa o tome da svi timovi zadrže pažnju i osjećaj učešća tokom cjelokupnog trajanja vježbe, što se može postići planiranjem postupaka za svaki od timova tokom cijele vježbe.

ELEMENTI TABELARNOG PREGLEDA

■ Postupci

Pojam „postupak“ odnosi se na određeni događaj ili scenu tokom vježbe. Za svaki postupak, može postojati više aktivnost koje uključuju inpute („intervencije“) predavača i očekivane reakcije, tj. odgovore polaznika. Svaki očekivani odgovor povezan je sa određenim zadatkom učenja. Važno je u tabelarnom pregledu precizirati lokaciju na kojoj se dešava određeni postupak, očekivanu satnicu i ukupno trajanje te pribor i materijal i potreban za izvođenje simulacije.

■ Intervencije

Pojam „intervencija“ odnosi se na informaciju ili uputu predavača upućenu jednom ili više timova polaznika.

Primjenom intervencija, predavači iniciraju događaje prikazane u tabelarnom pregledu i usmjeravaju odvijanje vježbe u željenom smjeru. Intervencije mogu biti u pisanom ili usmenom obliku, a u zavisnosti od prirode događaja, mogu biti upućene različitim kanalima (npr. putem telefona, SMS poruke, emaila, radio veze).

Korektivne intervencije vrše se na isti način kao i redovne intervencije, ali je njihov cilj da se pažnja polaznika vrati na ono što je bitno te da se njihovi postupci usmjere u situacijama kada se udalje od planiranog cilja (npr. kada polaznici tokom vježbe postupaju u suprotnosti sa procedurama ili zakonima).

Intervencije ne smiju ugroziti ili ograničiti inicijative polaznika. Polaznicima treba omogućiti da postupaju autonomno, na osnovu vlastitog znanja i vještina. Sve intervencije, u situacijama kada je to moguće, treba razmotriti i planirati unaprijed. Da bi vježba ostala realistična, intervencije trebaju izgledati kao dio prirodnog toka aktivnosti (npr. mogu se javiti u formi uputa rukovodstva agencije, i sl.).

■ Zadaci učenja

Svaki postupak treba biti povezan sa jednim ili više zadataka učenja. Definiranje zadataka učenja od presudnog je značaja za realizaciju razgovora sa polaznicima na kraju svakog dana obuke.

Na primjer, primarni zadatak učenja koji treba biti ostvaren kao posljedica određenog postupka može biti: „ispravno provođenje skrininga moguće žrtve trgovine ljudima“. Taj zadatak može biti razdvojen na različite manje zadatke, i to: „stvaranje sigurnog okruženja za moguću žrtvu, pružanje sigurnog smještaja u skladu sa odredbama itd.“.

Primjeri tabelarnog pregleda, sažetka i okvirnog obrasca sadržani su u **Aneksu 3**.

D Materijali za rad, mjesto obuke i budžet

DOKUMENTI I MATERIJALI ZA SIMULACIJU

U cilju repliciranja iskustava iz stvarnog života, simulacijske vježbe zahtijevaju izradu znatnog broja dokumenata i korištenje opreme. Svaki postupak u simulaciji zahtijeva niz materijala i lokacija. Baš kao pozorišna predstava, i simulacijska vježba organizatorima nameće niz zahtjeva. Svaki lik treba identifikacijske dokumente, novčana zarada koju ostvari trgovac ljudima mora biti prikazana „stvarnim“ novčanicama, mora postojati sigurna kuća u kojoj će biti smještena žrtva kojoj je ukazana pomoć itd. Sve su ovo elementi potrebni za realizaciju uvjerljive simulacije. Materijali potrebni za svaki postupak trebaju biti navedeni u tabelarnom pregledu. Svi materijali moraju biti lako dostupni (na lokaciji ili u blizini lokacije). Korisno je napraviti posebnu listu dokumenata, opreme i ostalih materijala, u cilju praćenja svih potreba.

Uobičajene vrste dokumenata potrebnih pri izvođenju simulacijske vježbe su:

- Dokumenti koje glumci nose sa sobom (npr. vozačka dozvola, lična karta, pasoš, dozvola boravka);
- Dokumenti koji se mogu pronaći na mjestu događaja za vrijeme odvijanja radnje (fakture, evidencija, bilješke itd.);
- Dokumente koje polaznicima upućuje Rukovodstvo vježbe (npr. obrasci o upravljanju slučajem, rezultati pretraga baza podataka itd.).

Neke od obrazaca fiktivnih dokumenata potrebno je napraviti unaprijed i imati na raspolaganju za potrebe vježbe. Međutim, može se ukazati potreba da Rukovodstvo

vježbe napravi dodatne dokumente, brzo, za vrijeme trajanja simulacije, kao odgovor neki nepredviđeni zahtjev polaznika (npr. administrativne informacije) ili u cilju ispravljanja pogrešnog postupka polaznika (npr. u slučaju da polaznici imaju zahtjev koji je u suprotnosti sa zakonom).

MJESTO IZVOĐENJA OBUKE

Pri planiranju simulacijskih vježbi odabir mjesta simulacije ima važnu ulogu. I zaplet priče i logistički zahtjevi za izvođenje vježbe ograničit će izbor podesnih mjesta za izvođenje obuke. Za potrebe izvođenja simulacijske vježbe koja je zasnovana na priči o radnoj eksploataciji može biti potrebno drukčije mjesto u odnosu na mjesto dešavanja priče o seksualnoj eksploataciji.

Jedan od objekata simulacije treba biti i sklonište, jer moguće i identifikovane žrtve trgovine ljudima moraju biti smještene u privremeni smještaj. U skladu sa najboljom praksom, pristup skloništu trebaju imati samo zaposleni i korisnici smještaja. Međutim, neki postupci (npr. saslušanja) će možda morati biti realizirani u prostorijama skloništa.

Što se tiče logističkih zahtjeva, organizatori moraju procijeniti broj polaznika i predavača koji će učestvovati u vježbi, te utvrditi da li će polaznici jesti i spavati na mjestu izvođenja obuke, da li je mjesto izvođenja obuke dovoljno blizu aerodroma itd. Organizacija smještaja i ishrane na mjestu izvođenja obuke donosi niz prednosti. Takav aranžman olakšava organizaciju, planiranje aktivnosti i komunikaciju, te stvara prilike za povezivanje. Centri za obuku vojske i policije, koji obično raspolažu podesnim objektima velikog kapaciteta, mogli bi predstavljati dobro rješenje.

U nastavku navodimo i druge aspekte o kojima treba voditi računa:

Minimalni tehnički zahtjevi

Uspješan ishod simulacijske vježbe zasnovan je na intenzivnoj komunikaciji i multidisciplinarnom sastavu učesnika i organizatora. Iz tog razloga, na mjestu obuke treba postojati podesna konferencijska sala za potrebe organizacije uvodne sesije za sve učesnike, kao i svakodnevnih plenarnih sesija na kraju dana u svrhu obavljanja diskusije o aktivnostima realiziranim tog dana. Na taj način, predstavnici svih institucija zastupljenih u vježbi dobit će priliku za međusobni razgovor, razmjenu iskustava i učenje.

Osim toga, budući da komunikacija predstavlja važan sastavni dio simulacijskih vježbi, od naročitog je značaja da se osigura da sve grupe imaju mogućnost interne i međusobne komunikacije (npr. da postoji telefonska linija i pristup emailu na svim lokacijama).

Radio veza naročito je korisna za grupe Odjela za krivične istrage, Odjela za istrage u oblasti radnih odnosa i Odjela za finansijske istrage, jer te grupe provode aktivnosti nadzora, kao i istražne radnje na otvorenom. U slučaju da simulacija predviđa transport polaznika na lokacije izvan centra za obuku (npr. do lokacija gdje se vrši eksploatacija žrtava), u cilju odgovarajuće koordinacije treba planirati mogućnost mobilne komunikacije, vodeći računa o tehničkim problemima koje mogu doživjeti polaznici koji dolaze iz drugih država.

Iako je jasno da svaki tim mora imati prostor gdje će se sastajati i obavljati dužnosti koje su im vježbom povjerene, prisustvo jednog člana svake grupe na jednom mjestu omogućava komunikaciju među grupama i vodi usvajanju pristupa međuagencijske saradnje. U simulacijama OSCE-a, na primjer, glavna prostorija

sadrži najmanje šest radnih mjesta sa kompjuterima, po jedno za svaki tim polaznika, uključujući tu Odjel za krivične istrage, Odjel za financijske istrage, Odjel za istrage u oblasti radnih odnosa, tužioce, advokate i NVO/socijalne radnike. U cilju stvaranja realistične atmosfere, nekim agencijama (npr. Odjelu za krivične istrage) može se dati prostor za operativne poslove, smješten u zasebnoj prostoriji, dok druge (npr. novinare, institucije nadležne za azil, sklonište za žrtve) treba smjestiti na odvojenoj lokaciji.

Svi kompjuteri koje koriste korisnici moraju biti međusobno povezani, da bi se korisnicima omogućilo slanje i primanje poruka putem emaila kao i razmjena dokumenata unutar svake grupe. Zbog toga je potrebno osposobiti internu mrežu-intranet (izvođenje simulacije ne zahtijeva postojanje internet konekcije). Na primjer, šefovi sektora mogu uputiti intervenciju Odjelu za krivične istrage, koji potom mora uspostaviti komunikaciju sa skloništem ili Odjelom za istrage u oblasti radnih odnosa. Navedenu mrežu treba uspostaviti i testirati prije početka simulacije.

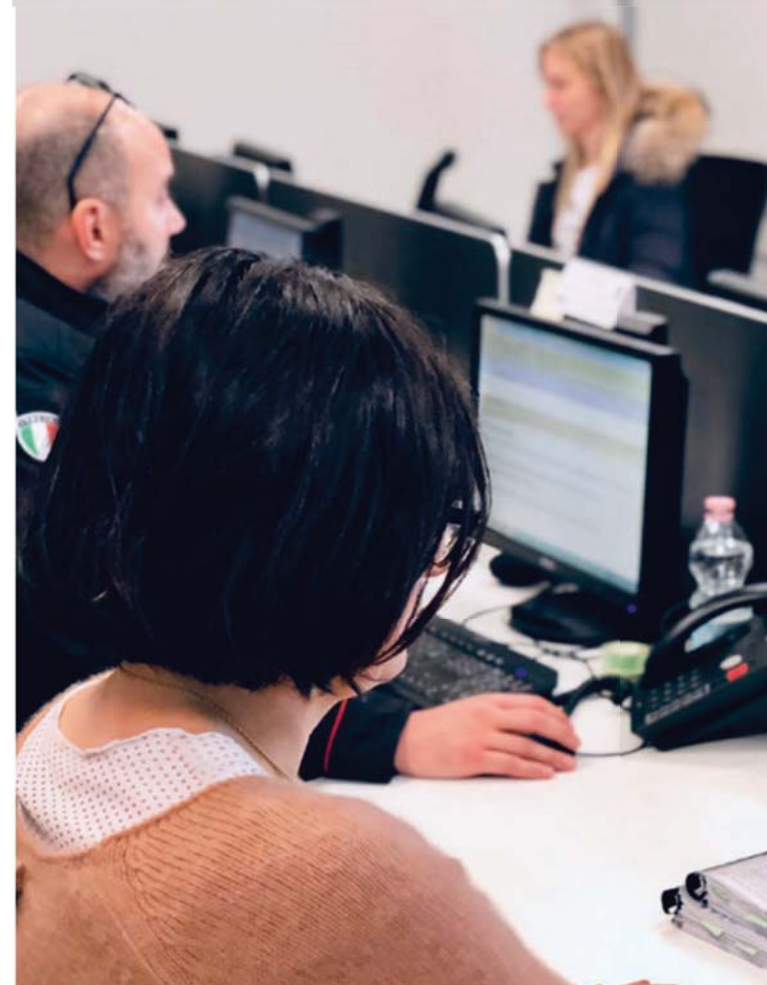
Šefovi sektora moraju imati mogućnost da prate i vode evidenciju o cjelokupnoj komunikaciji između polaznika putem emaila. Ta praksa korisna je i zbog kontrole tokom izvođenja radnji (u cilju posmatranja, analiziranja i rješavanja problema kada do njih dođe), ali i zbog tačne evaluacije aktivnosti koje su uslijedile. Iz tog razloga, polaznici obuke email treba da koriste uvijek kada je to moguće. Na početku vježbe, polaznicima treba dati konkretne upute o načinima komunikacije.

BUDŽET

Iznos sredstava potrebnih za izvođenje simulacijske vježbe zavisit će od više faktora, uključujući tu dužinu trajanja i složenost simulacije. Budžet za izvođenje simulacijske vježbe obično se sastoji od tri glavne stavke: (A) troškovi angažmana eksperata; (B) troškovi prevoza i dnevnica za polaznike; i (C) ostali troškovi.

- A.** Eksperte zadužene za izradu sažetka vježbe te članove Rukovodstva vježbe (DIREX) potrebno je angažovati na osnovu ugovora za angažman eksperata. Isti ugovori mogu biti potrebni i za angažman eksperata iz pravosuđa, građanskog društva, angažman instruktora glume / koordinatora te u nekim slučajevima, za angažman „antena“. U cjelini, ova kategorija predstavlja između 35% i 40% ukupnog budžeta.
- B.** Ova kategorija troškova odnosi se na prevoz do mjesta obuke za sve eksperte, „antene“, šefove, glumce i polaznike za koje troškove prevoza ne pokrivaju institucije/ministarstva koja predstavljaju. Iznos dnevnice utvrđuju organizatori vježbe.
- C.** Ostali troškovi obuhvataju troškove smještaja polaznika (na mjestu izvođenja obuke, ili u blizini tog mjesta), određene obroke, poput ručka, ugostiteljske usluge za ceremoniju otvaranja i zatvaranja vježbe, kancelarijski materijal za polaznike tokom trajanja vježbe, kompjutere i ostalu IT opremu, identifikacijske narukvice ili bedževe sa imenima. U procjenu potrebnih sredstava za ovu kategoriju troškova treba uključiti i troškove nabavke papira i tonera, kao i naknadu za korištenje mobilnih telefona polaznika.

Također treba razmotriti moguću podjelu troškova. Organizatori treba da donesu odluku o tome da li će pokriti troškove puta i smještaja za polaznike. U cilju umanjavanja opterećenja troškovima, treba razmotriti opcije

sufinansiranja i nenovčanih doprinosa u formi pružanja ugostiteljskih usluga i smještaja bez naknade.

Od državnih institucija/ministarstava može se tražiti da pokriju troškove učešća njihovih predstavnika.

OSCE je već imao priliku primiti izvanrednu pomoć i podršku domaćih institucija poput italijanskih karabinjera koji su upravljali kompleksom za obuku pri Centru za obuku pripadnika policije (CoESPU) te Regionalnog centra za suzbijanje globalnih prijetnji koji djeluje u sastavu Akademije policijskih agencija, pri Generalnom tužilaštvu Republike Kazahstan.

ŠTA TREBA, A ŠTA NE TREBA RADITI

23

Praktični priručnik

Simulaciju TREBA prilagoditi konkretnoj publici.

Sažetke i priče TREBA prilagoditi lokalnom kontekstu: što je priča uvjerljivija učesnicima, to će njihovo učenje i primjena naučenog biti efikasniji.

Kao osnov za izradu sažetka, TREBA koristiti stvarne primjere iz sudske prakse.

Pozitivne primjere iz prakse TREBA predstaviti i poticati njihovu širu primjenu.

Glumce, učesnike u vježbi, TREBA adekvatno osposobiti.

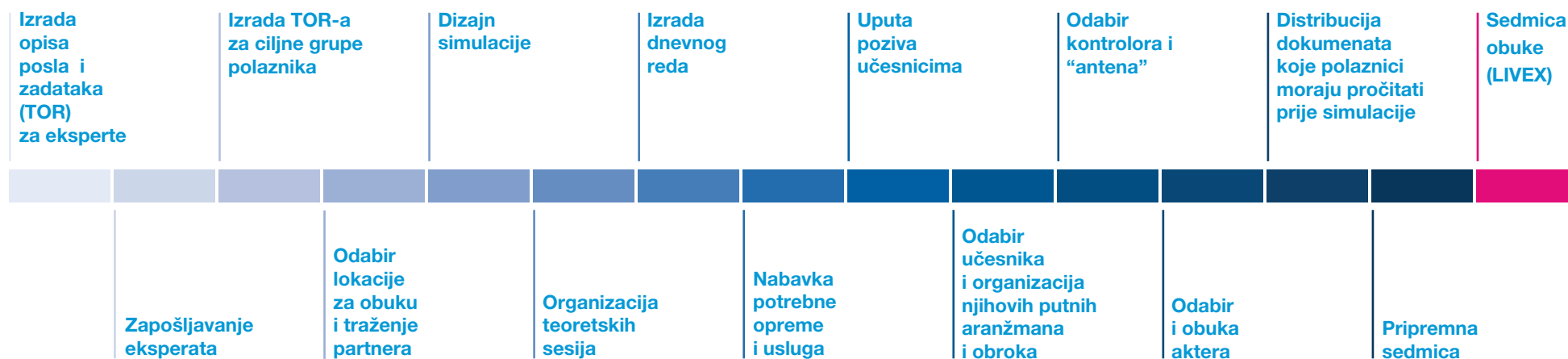
TREBA napraviti koherentan tim stručnih predavača.

Takav tim imat će važnu ulogu u poticanju timskog rada i pomoći ljudima različitih profila i uloga da efikasno rade zajedno.

NE TREBA pretjerivati.

Simulacijska vježba treba biti intenzivna, upravo kao što je intenzivan i rad na predmetima trgovine ljudima u stvarnom životu. Međutim, predavači moraju pažljivo pratiti tok intervencija i postupaka da bi se uvjerali da polaznici nisu dobili prevelik broj zadataka. Preporučuje se da trajanje simulacijskih vježbi bude ograničeno na jednu sedmicu. Istrage predmeta trgovine ljudima u stvarnom životu obično traju i po nekoliko mjeseci.

REDOSLIJED AKTIVNOSTI NA PLANIRANJU SIMULACIJSKIH VJEŽBI

– IZVOĐENJE VJEŽBE

Simulacijske vježbe su veoma dinamične, ali znaju biti nepredvidljive. Ovaj dio pokriva neke od ključnih aspekata izvođenja vježbe, u što spada aproksimativan vremenski rok i dnevni red, komponenta kratkog izvještaja i monitoring i evaluacija. Razmatranja sadržana u ovom poglavlju utemeljena su na iskustvu OSCE-a i njegovih partnera u izvođenju simulacijskih vježbi. Mogu se prilagoditi sličnim okolnostima, po potrebi.

Pregled vremenskog rasporeda i dnevnog reda

Obuka sa simulacijskim vježbama može varirati u trajanju, ovisno o ciljevima učenja, broju učesnika, složenosti scenarija, resursima itd. Na osnovu iskustva OSCE-a, optimalno trajanje je jedna sedmica za pripremu i jedna sedmica za izvođenje vježbe, što podrazumijeva uvodni dan i četiri dana simulacijske obuke.

PRIPREMNA SEMDICA

Iako sveobuhvatna priprema za sedmicu obuke može trajati mjesecima, preporučuje se zakazivanje pripremne sedmice prije početka sedmice stvarne obuke. U pripremnoj sedmici instruktori i logističko osoblje pripremaju prostorije, postavljaju i provjeravaju opremu, pripremaju IT sisteme (telefon, radio itd.), daju finalne informacije akterima, vježbaju priče i scenarije, pregledaju prostorije i pogone, te finaliziraju dnevni red.

Zbog složenosti i obima ovih simulacija, proba prije dolaska polaznika snažno se preporučuje.

HICON-e, “antene” i aktere potrebno je predstaviti tokom te probe. Potrebno je analizirati ciljeve učenja za svaku akciju kako bi se osiguralo da svaki član tima radi u pravcu postizanja istih ciljeva.

Da bi osigurali dobru pripremu, pripremite “checklistu i listu zadataka.”

Pripremna sedmica važna je i zbog brifiranja svih eksperata o njihovim ulogama, kao i radi razjašnjenja komunikacijskih kanala i koordinacijskih prioriteta tokom simulacije.

SEDMICA SIMULACIJE

Sedmica simulacije obuhvata uvod i potom samu simulacijsku vježbu. Simulacijske vježbe OSCE-a imaju jedan dan uvoda i teorije, te četiri dana simulacijske obuke. Učesnici stižu dan prije obuke (tj. u nedjelju). Obuka traje od ponedjeljka do petka. Većina učesnika odlazi naredni dan (tj. u subotu).

Prije početka simulacije, treba pripremiti tlo za polaznike u tri koraka: privući im pažnju, analizirati ciljeve učenja i osigurati vezu sa prethodnim znanjima.

Prvi dan obuke treba obuhvatiti uvodne sesije i vježbe izgradnje tima (team-building), kako bi se učesnici upoznali s formatom obuke i članovima tima. To će im omogućiti efektivan rad u timovima

PRIMJER 1. DANA: UVODNA SESIJA VJEŽBI OSCE-a

Uvodne sesije simulacijskih obuka OSCE-a obično su kombinacija sljedećih aktivnosti:

- ▶ Uvodna sesija o projektu i dnevnom redu obuke;
- ▶ Interaktivna sesija o očekivanjima i ciljevima učenja;
- ▶ Početna studija slučaja radi diskusije o zajedničkim principima aktivnosti na borbi protiv trgovine ljudima (s radom u grupama, povratnim informacijama i diskusijom);
- ▶ Panel diskusije ili interaktivna prezentacija eksperta na odabranu temu, na primjer:
 - Multiagencijska saradnja u borbi protiv trgovine ljudima;
 - Standardne operativne procedure (SOP) u izmišljenim državama;
 - Ključni principi identifikacije žrtve, referali i pomoć;
 - Specifičnost rada s djecom žrtvama trgovine;
 - Izazovi identifikacije žrtava trgovine među izbjeglicama i migrantima;
 - Istražne tehnike u borbi protiv trgovine ljudima;
- ▶ Plenarna sesija o glavnim elementima opšteg konteksta, pravnom okviru i formatu i strukturi simulacije (kao i na koji način će polaznici dobiti poticaj u obliku “injekcije”);
- ▶ Obilazak prostorija centra za obuku;
- ▶ Kratak izvještaj o komunikacijskim sistemima (u glavnoj simulacijskoj prostoriji);
- ▶ Kratak izvještaj za polaznike u grupama, zajedno s njihovim HICON-ima i “antennama”, o osnovnim pravilima simulacije;
- ▶ Zagrijavanje za početak simulacije (za polaznike da isprobaju opremu i komunikacijska sredstva koristeći primjer jedne multiagencijske akcije);
- ▶ Večera i/ili aktivnosti umrežavanja.

Obraćanje pažnje na dinamiku izgradnje tima je od ključnog značaja.

Brzu izgradnju tima treba obaviti unutar svakog tima obuke prije početka simulacije, te uzeti u obzir kulturni kontekst učesnika. Takve aktivnosti pomažu timovima da se pripreme za početak simulacije.

Posvećivanje kratkog ali fokusiranog perioda dinamici tima, značajno ubrzava rad prvog dana simulacije.

POKRETANJE PRIČE

Simulacijska priča počinje drugi dan. Simulacija OSCE-a počinje tako što grupa polaznika dolazi u kontakt s odabranim likovima priče, kao što je dolazak policije u kontakt s mogućim žrtvama ili suspektnim počiniocima. Učesnici (po grupama u skladu s disciplinom) vode istrage, pravne i sudske procedure, akcije spašavanja te intervencije pružanja pomoći i zaštite. Ovi koraci se poduzimaju sve dok se počinioci ne identifikuju i uhapsu.

Tokom četiri dana aktivne simulacije, radno vrijeme podijeljeno je u dio za “iskustvo” i dio za “izvještaj”. Tipične obuke OSCE-a podijeljene su na sljedeći način: aktivna faza simulacije traje od 8.00 do 16.00 sati (s jednim satom za pauzu za ručak), nakon čega slijede specifične sesije izvještaja:

- Interni izvještaj za članove DIREX-a;
- Izvještaj polaznika po grupama (minimalno 45 minuta);
- Izvještaj polaznika u plenarnom dijelu (minimalno 45 minuta);
- Analiza kreatora simulacije za taj dan simulacije.

Zadnji dan (petak), simulacija se završava oko 12.00 sati. Popodne je posvećeno finalnom izvještaju timova, plenarnom dijelu, popunjavanju evaluacijskih obrazaca te završnoj ceremoniji s dodjelom certifikata.

Organizacija i interakcija instruktora tokom simulacije

Tokom simulacijske vježbe, instruktori (HICON-i i “antene”) moraju pažljivo posmatrati i pratiti rad svojih timova. Također moraju biti u tijesnom kontaktu jedni s drugima. Kako bi se ostvarila ova komunikacija, potrebno je poduzeti nekoliko organizacijskih koraka.

Prvo, HICON-i se moraju organizovati u zajednički tim pod nazivom “DIREX”. Ovo omogućava međudisciplinarni raspored injekcija i monitoring. DIREX radi u kontrolnoj prostoriji, gdje različiti instruktori za provedbu zakona ili pružanje socijalne pomoći, usmjeravaju izvođenje simulacije. Tokom izvođenja simulacije, HICON-i DIREX-a, tj. instruktori, pokreću akcije sa lokacije koja nije dostupna polaznicima (kontrolna prostorija) i prate akcije učesnika.

U svojim radnim stanicama, opremljenim računarima i telefonima, članovi DIREX-a povezani su s radnim stanicama svojih timova te mogu pratiti elektronsku komunikaciju članova tima u stvarnom vremenu (real time). Također primaju dokumente i odgovore polaznika te ažurirane podatke od “antena”. HICON-i ne komuniciraju s učesnicima licem u lice.

Komunikacija između timova i DIREX-a

Tokom simulacije, svaka komunikacija koju bi u stvarnom životu polaznici obavljali s višim vlastima ili koordinacijskim tijelom, obavlja se sa DIREX-om. Svaka komunikacija polaznika i DIREX-a obavlja se elektronskim sredstvima.

Primjer:

Jedinica za krivične istrage (CIU) mora tražiti odobrenje od šefa Ureda za izvođenje racije. U ovom slučaju, polaznici šalju zahtjev HICON-u Jedinice, koji obrađuje zahtjev kao šef Ureda.

Komunikacija među timovima vrši se direktno i kroz HICON-e.

Primjer:

Ako CIU mora komunicirati s NVO, CIU šalje email direktno NVO-u, bez kontaktiranja HICON-a.

Karabinjeri hapse trgovca ljudima tokom simulacije

ULOGA “OČIJU I UŠIJU” ANTENA TOKOM SIMULACIJE

Kao što je gore pomenuto, DIREX djeluje iz kontrolne prostorije i pomoć mu pružaju antene – posmatrači koji fizički prate svaku grupu učesnika i služe kao “oči i uši” HICON-ima.

Antene imaju zadatak praćenja i izvještavanja HICON-u u stvarnom vremenu o tome šta se dešava tokom simulacije.

Na ovaj način HICON-i mogu pratiti napredovanje polaznika tokom simulacije. HICON također može na ovaj način slati povratne informacije timovima u stvarnom vremenu, ovisno o tome šta se dešava tokom simulacije.

Na primjer, antena prati sastanak šefa CIU i Tužilaštva gdje se odlučuje da li treba podnijeti zahtjev sudiji. Antena prenosi ovu informaciju HICON-u, što omogućava HICON-u da predvidi zahtjev za odobrenje koji će tužilački tim najvjerovatnije poslati nakon sastanka, kako bi pripremio odgovor sudije. Komunikacija HICON-a i antene se odvija putem tekstualnih poruka.

Antene moraju biti dodijeljene svakom timu (npr., policiji, tužiocima itd.). Broj antena po timu ovisi o obimu tima. Ako se, na primjer, tim podijeli kako bi mogao pratiti odvojene istražne tragove, potrebno je da najmanje jedna antena prati svaku grupu

Antene **ne smiju komunicirati** s polaznicima obuke. Njihova uloga je praćenje bez uplitanja u tok simulacije. Polaznici moraju biti obaviješteni o ulozi antena i o modalitetima njihovih aktivnosti, kako ne bi pokušali da im postavljaju pitanja tokom simulacijske vježbe. Samo ako je apsolutno neophodno, HICON može zatražiti od antene da intervenira i riješi neki problem koji se drugačije ne može riješiti, ali takve intervencije moraju biti izuzetno rijetke i pažljivo obavljene.

VIRTUALNE AKCIJE

Moguće je da će polaznici morati kontaktirati institucije ili vlasti, kao što su zdravstvene službe ili sudovi, koje ne spadaju u discipline koje sudjeluju u vježbi. Npr. kako bi postigao cilj, učesnik će možda morati kontaktirati ambasadu ili NVO u nekoj drugoj državi.

U tom smislu, simulacije OSCE-a sadrže virtualni subjekat u okviru DIREX-a kojeg polaznici mogu kontaktirati. Jedan ekspert mora dobiti ovu ulogu isključivo tokom vježbe. Poželjno je da ova osoba ima pravosudno iskustvo jer su upiti ove vrste prvenstveno pravosudne prirode (npr., zahtjev za pretresom neke kuće). Ekspert u tom slučaju postupa kao zamišljena vlast ili institucija koja nije predstavljena u simulaciji, bilo da se nalazi u državi u kojoj se obavlja simulacija (zdravstvena služba, sud itd.) ili u nekoj drugoj državi (ambasada, strana NVO itd.). Ekspert kreira odgovor na upit i šalje ga nazad timu koji je u pitanju.

Izvjestavanje (debriefing)

Izvjestavanje je jedna od najvažnijih komponenti simulacijske vježbe. Ova izvještavanja vode instruktori svaki dan po završetku vježbe kako bi se procijenio napredak i kako bi se razgovaralo o poboljšanjima.

Podlogu za uspješno izvještavanje svako jutro kreiraju HICON-i, koji podijele spisak ključnih ciljeva za taj dan sa svojim timom.

Ovo omogućava instruktorima da prenesu jasnu poruku o očekivanjima, koja usmjerava rad timova tokom dana.

Na kraju dana, instruktori, time, mogu podsjetiti svoje timove na ciljeve učenja za taj dan. Ovo otvara mogućnost rasprave među polaznicima: analiza i rješavanje izazova na koje su naišli, shvatanje šta je prošlo dobro i šta se može poboljšati te sumiranje ključnih poruka učenja.

Ova faza procesa se prvo odvija unutar timova, te potom na plenarnoj sesiji sa svim ostalim učesnicima. Ciljevi ove dvije sesije se razlikuju. Tokom izvještavanja unutar timova primarni fokus je na izvedbi tima.

Tokom plenarne sesije (tj., multidisciplinarnog) izvještavanja fokus bi trebao biti na međuagencijskoj saradnji: zašto je važna i koje praktične korake treba poduzeti kako bi se poboljšala tokom vježbe.

PRIPREMA I VOĐENJE IZVJEŠTAVANJA

HICON-i moraju pažljivo planirati izvještavanje, uz podršku antena. Antene mogu doprinijeti iznošenjem svojih zapažanja tokom dana. Na taj način mogu aktivno pomoći u vođenju izvještavanja sa svojim HICON-ima.

Eksperti/instruktori/facilitatori (HICON-i i EXCONCHIEF) moraju voditi izvještavanje, razmjenjujući relevantne informacije u svakoj fazi procesa korištenjem seta ciljeva za taj dan, kao vodilju kroz izvještavanje. HICON-i moraju osigurati da su naučene lekcije i zaključci svakog izvještavanja sumirani i da su razumljivi i jasni timovima.

Uloga instruktora tokom ove faze jeste pomoći timovima da razmisle o tome šta se desilo tokom “iskustvenog” dijela simulacije i šta to znači u smislu naučene lekcije.

Pored navođenja ciljeva učenja za svaki dan, HICON-i bi trebali postavljati pitanja koja potiču na razmišljanje tokom izvještavanja ili tokom multidisciplinarnog izvještavanja na plenarnoj sesiji te sumirati ključne poruke učenja na kraju svakog dana.

Izvjestavanje treba voditi pažljivo. Bez metoda rada i povratnih informacija timovima i bez pružanja pomoći procesu učenja, ugrožava se vrijednost obuke na temelju simulacije. Debate moraju biti strukturirane, te iako je povratna informacija neophodna, učesnici također moraju dobiti priliku da objasne vlastite percepcije i iskustva.

Izuzetno je važno izdvojiti dovoljno vremena za izvještavanje, imajući na umu, da bi simulacijske vježbe bile efektivne, proces mora biti strukturiran i moraju se koristiti specifične tehnike obuke i pružanja pomoći.

Glavna simulacijska prostorija (MaGISTra)–CoESPU

REDOSLIJED I VREMENSKI OKVIR IZVJEŠTAVANJA

Redoslijed timskih i plenarnih izvještavanja je isti: oba trebaju obuhvatiti 2. 3. i 4. fazu iskustvenog procesa učenja.

Prva faza procesa učenja ili iskustvo u centru je obuke i simulacije OSCE-a izdvajaju većinu vremena za njih. Preporučeno vrijeme za iskustva, na osnovu evaluacije i metodologijske analize, je oko pet ili šest sati dnevno.

Druga faza (*razmatranje*), treća (*generalizacija*) i četvrta faza (*primjena*) odvijaju se u sklopu sesija izvještavanja zakazanih na kraju svakog dana (počevši od drugog dana obuke). Na osnovu iskustva OSCE-a, u smislu okupljanja članova tima, pokrivanja relevantnih tema i diskusija, vremenski okvir izvještavanja unutar tima traje minimalno 45 minuta, a tokom plenarne sesije 45 minuta.

Budući da simulacije obuhvataju velik prostor, treba uzeti u obzir vremenski okvir za prelazak timova iz prostorija obuke (npr. radnih stanica) do plenarne prostorije kako bi se izbjeglo smanjenje vremenskog okvira za izvještavanje. Ovo je posebno važno ako se neke scene odvijaju izvan prostora obuke (u tvornici ili u stanu).

Praćenje napretka simulacije

Glavni cilj simulacije jeste da se učesnici obuču kako se efektivno boriti protiv trgovine ljudima kroz multiagencijski pristup. Ovo je složen cilj koji se mora podijeliti na mnogobrojne specifične zadatke, a koje je potrebno stalno pratiti tokom simulacije. Simulacija omogućava polaznicima da steknu bolje razumijevanje svojih uloga i odgovornosti u sklopu sistema za borbu protiv trgovine, ostvare puni potencijal efektivne saradnje, kako bi efektivno postigli rezultate kroz jačanje vlastitih kapaciteta, te kako bi se ponašali kao pripadnici kohezivnog tima.

Simulacije pomažu polaznicima da rade na razmjeni informacija kroz sve institucije, poboljšaju kvalitet komunikacije i primjenjuju najbolje primjere iz prakse.

Praćenje akcije tokom odvijanja od ključnog je značaja za utvrđivanje izazova na koje nailaze polaznici i za rješavanje ovih izazova na kolaborativan način.

Pažljivo praćenje je važno i za praćenje akcije i pripremu za blagovremene poticaje. Preporučuje se da organizatori planiraju sistem (digitalni ili manualni) koji može pratiti napredak kroz matricu u stvarnom vremenu, kao i akcije koje timovi vrše u tom trenutku i predstojeće poticaje.

Antene, koje bilježe napredak datih timova, služe kao jedna o primarnih funkcija praćenja tokom simulacije. Kao podrška njihovom zadatku praćenja, potrebno je izraditi i distribuirati obrasce za praćenje. Ovi obrasci pomažu antenama da bilježe na dnevnoj osnovi svoje evaluacije i procjene aktivnosti koje vrše polaznici u smislu seta ciljeva učenja. Obrasci za praćenje također su korisni i za poboljšanje formata obuke, te ih instruktori mogu koristiti za poboljšanje ukupnog iskustva učenja.

Radi primjera ovog obrasca, vidi **Aneks 4**.

Uticaj evaluacije i procjene rezultata

Kako bi se izmjerio uticaj vježbe i prikupile važne informacije za buduće vježbe, ozbiljno se preporučuje da se obave kvalitativne i kvantitativne evaluacije i procjene. Nekoliko izvora korisnih informacija mogu se dobiti tokom simulacijske vježbe:

Sva elektronska komunikacija izvršena tokom simulacije: sve podatke, dokumente i email-ove razmijenjene tokom simulacije centar za obuku treba spasiti i instruktori ih trebaju analizirati tokom i nakon vježbe.

Obrasce za praćenje popunjavaju antene, kako je gore opisano.

Obrasci za evaluaciju za učesnike: Na kraju obuke, svaki učesnik mora dobiti sveobuhvatan obrazac za evaluaciju koji pokriva ciljeve učenja, kao i aspekte organizacije i logistike. Anonimni obrasci OSCE-a za evaluaciju mogu prikupiti i podatke o kvaliteti uvodnih sesija, ukupnom iskustvu učesnika i glavne naučene lekcije (stečeno znanje i vještine,

povezanost sa svakodnevnim radom te preporuke). Važno je osigurati da polaznici vrate ove ispunjene obrasce organizatorima tokom završne sesije. Ovi podaci se, potom, mogu sortirati i analizirati kako bi se dobila kvalitativna i kvantitativna informacija, npr. u odnosu na tim, rodnu pripadnost, pitanja itd.

Radi primjera ovog obrasca, vidi **Aneks 5**.

Izveštaji / povratne informacije od instruktora: Nakon obuke, preporučljivo je zatražiti od svakog instruktora da sastavi koncizan izvještaj o svojim zapažanjima i o tome šta bi oni poboljšali za sljedeću vježbu.

Važno je spojiti sve informacije u “plan poboljšanja”. Plan učenja i poboljšanja može se dostaviti svim ključnim akterima radi planiranja budućih simulacijskih vježbi.

DO'S AND DON'TS

Planirajte koliko je god moguće.

Nemojte očekivati da će sve uvijek teći po planu.

Pripremite se za ad hoc akcije i poticaje (u DIREX-u, sa organizatorima, sa akterima i antenama), ali uvijek imajte na umu ciljeve vježbe i akcije.

Donosite odluke kao tim u DIREX-u, posebno kad se uvode neplanirani korektivni poticaji.

Držite učesnike uključenim i fokusiranim.

Ne gubite iz vida vrijeme potrebno za izvještavanja i njihovu važnost za proces učenja.

Budite spremni da rješavate moguće kulturalne, političke, profesionalne probleme i probleme rodne pripadnosti.

ANEKSI

Simulacijska obuka uživo

(datum)

PRIMJER POZIVA
ZA POLAZNIKE

Profili/Uloge polaznika

TABLICA PROFILA / ULOGA POLAZNIKA

NAZIV POZICIJE	BROJ MJESTA ZA POPUNITI	OPIS POSLA
Tužioc		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
Kriminalistički istražitelji		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
Finansijski istražitelji		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
NVO osoblje na polju borbe protiv trgovine: direktor; koordinatori pomoći i službenici socijalne inkluzije; psiholozi		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
Specijalizirano osoblje u skloništima za žrtve trgovine (NVO iznad): koordinator; psiholozi; edukatori / socijalni radnici		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:

NAZIV POZICIJE	BROJ MJESTA ZA POPUNITI	OPIS POSLA
Kulturalni medijatori (Tečno znanje (jezik) _____ i _____ neophodno)		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
Službenici javnih socijalnih službi, kao i specijalisti za zaštitu djece		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
Inspektori rada		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
Odvjetnici specijalizirani za podršku mogućih ili utvrđenih žrtava trgovine ljudima		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
Službenici ureda za azil/migracije		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:
Novinari		Uloga:
		Ključne odgovornosti:
		Ključne potrebne vještine:

Pristup, Metodologija i radnja priče

RADNJA PRIČE

IZMIŠLJENI GEOGRAFSKI KONTEKST

Ciljevi učenja

Opći ciljevi učenja	Teoretsko-metodološki specifični ciljevi učenja	Specifični ciljevi učenja simulacijske obuke uživo

Administrativni aranžmani

1. MJESTO	2. JEZIK ILI JEZICI	3. PASOŠ I VIZE
4. VAKCINACIJE	5. ZDRAVSTVENO OSIGURANJE	6. ZDRAVSTVENE SLUŽBE
7. PUTNE INFORMACIJE–KAKO DOĆI DO MJESTA OBUKE	8. PUTNI TROŠKOVI	9. OBROCI, SMJEŠTAJ, POGODNOSTI
10. VOZILA I OPREMA TOKOM SIMULACIJE		

OBRAZAC ZA PRIJAVU

Molimo ispunite **SVA** prazna polja ispod i vratite obrazac do:

(datum)

(email adresa).

PRIJAVA

Prijava za poziciju:

(vidi opis svake pozicije u Pozivu za polaznike, iznad)

Molimo, kratko opišite zašto mislite da ste podobni za ovu poziciju te opišite vaše iskustvo u borbi protiv trgovine ljudima / zaštiti žrtava trgovine:

LIČNI PODACI

(Molimo popunite svako polje jasno i potpuno, koristeći samo engleski prepis)

Naziv zanimanja	Ime	Prezime
Srednje ime ili imena		Djevojačko prezime
Datum rođenja (dan/mj./god.)	Spol	Promj. državljanstva?
Mjesto rođenja		Država rođenja
Trenutno državljanstvo		Drugo državljanstvo
Adresa (Ulica)		Poštanski broj
Mjesto/Grad		Država
Tel (posao)		Tel (kuća)
Mobilni tel		E-mail/Faks

VJEŠTINE I SPOSOBNOSTI

(Molimo navedite broj godina profesionalnog iskustva u dolje naznačenim poljima ekspertize. Stažiranja i probni rad se ne računaju)

POLJE EKSPERTIZE	Godine iskustva			
	< 2	2–5	6–9	> 10
Provedba zakona (policija)				
Tužilaštvo				
Inspekcija rada				
Finansijska istraga				
Azil				
Pravna služba				
Služba socijalne zaštite				
Mediji/novinarstvo				
ZNANJE JEZIKA	Maternji jezik			
Drugi jezici	Profesionalno tečno	Radno znanje	Ograničeno znanje	
RAD NA RAČUNARU	Početak	Osrednje	Napredno	
Izrada tabela (spreadsheet)				
Rad u Word-u				
Korištenje interneta/Email-a				
TREKUTNI VOJNI ČIN (ako postoji)				

Dodatne vještine i relevantne činjenice

(Navedite svaki kurs koji ste prošli, članstvo u relevantnim tijelima ili bilo koji objavljen rad, što se može uzeti u obzir)

ISTORIJA ZAPOSLENJA

Počnite s trenutnim zaposlenjem i opišite svaki posao koji ste obavljali obrnutim hronološkim redom.

Datum (od-do)	(mj-god.)	(mj-god.)
----------------------	-----------	-----------

Naziv pozicije

Poslodavac

Lokacija/Radna stanica

Opis zadataka i odgovornosti
Molimo opišite glavne zadatke i odgovornosti u predviđenom polju, koristeći do 900 karaktera s razmacima, koliko polje dozvoljava.

Datum (od-do)	(mj-god.)	(mj-god.)
----------------------	-----------	-----------

Naziv pozicije

Poslodavac

Lokacija/Radna stanica

Opis zadataka i odgovornosti
Molimo opišite glavne zadatke i odgovornosti u predviđenom polju, koristeći do 900 karaktera s razmacima, koliko polje dozvoljava.

PRIMJER: OKVIR–MATRICA–PROFILI–SCENARIJ

PROSTORIJA:

PREGLED SIMULACIJE

PROFILI LIKOVA

TRG. LJUDIMA / KRIMINALCI

IME, PREZIME

Starosna dob, datum i mjesto rođenja

Detaljan opis lika

ŽRTVE TRGOVINE

IME, PREZIME

Starosna dob, datum i mjesto rođenja

Detaljan opis lika

DRUGI LIKOVI

IME, PREZIME

Starosna dob, datum i mjesto rođenja

Detaljan opis lika

VREMENSKI OKVIR

PRVI DAN			
Prvi dan	Vremenski okvir	Akcija 1 Kratak opis	Lokacija
Prvi dan	Vremenski okvir	Akcija 2 Kratak opis	Lokacija
KRAJ PRVOG DANA			

PRIMJER AKCIJA 1

			Naziv
KONTEKST			
DAN:	LOKACIJA:	VRIJEME:	
SCENARIJ			
Kratak opis akcije			
AKTIVNOSTI	POTICAJ		
	OČEKIVANA REAKCIJA		
POTICAJ			
	Poticaj od 1.1 – od do		
	Od strane (sredstva komunikacije) Tekst poticaja		
CILJEVI UČENJA			

LJUDI	
GLUMCI	
POMOĆNO OSOBLJE (vozači itd.)	
POLAZNICI (timovi)	
MATERIJALI	
OPREMA	
DOKUMENTI	

OBRAZAC ZA PRAĆENJE ZA ANTENE

NAZIV ORGANIZACIJE

Simulacijska obuka uživo

(datum)

Grupa za obuku: Javne socijalne službe (primjer)¹

Ime i prezime antene:

Datum:

Molimo ocijenite uspjeh svakog cilja učenja– sredstva, 1 loša izvedba do 5 potpun uspjeh

PONAŠANJE/AKCIJE POLAZNIKA	1	2	3	4	5	KOMENTARI
Pristup orijentiran na žrtvu						
Odgovarajuće akcije poduzete radi zaštite ljudskih prava mogućih i utvrđenih žrtava trgovine ljudima.						
Sve intervencije ciljane na izbjegavanje moguće ponovne viktimizacije.						
Pomoć mogućim i utvrđenim žrtvama trgovine ljudima ne ovisi o njihovoj spremnosti za saradnju s policijom.						
Moguće i utvrđene žrtve trgovine ljudima odmah sklonjene iz štetne/opasne situacije						
Osiguran trenutačan pristup potrebnoj pomoći.						
Mogućim i utvrđenim žrtvama trgovine ljudima omogućeno dovoljno vremena za oporavak.						

¹ Ovaj dio je potrebno prilagoditi ciljevima učenja svake profesionalne grupe polaznika čije akcije prate antene.

Pomoć je rodno zasnovana i prilagođena pojedinačnim potrebama mogućih i utvrđenih žrtava trgovine ljudima.

Princip povjerljivosti se poštuje u svim fazama.

Primjenjuju se Standardne operativne procedure (SOP) za moguće i utvrđene žrtve trgovine ljudima.

Pristanak zasnovan na pruženim informacijama uvijek se traži i dobije od mogućih i utvrđenih žrtava trgovine ljudima prije poduzimanja narednih koraka.

Procjena rizika se vrši u svim potrebnim fazama u multiagencijskom okviru te se nakon toga poduzimaju odgovarajuće mjere, po potrebi.

Sve intervencije u vezi s djecom žrtvama trgovine ljudima vrše se u najboljem interesu djeteta.

Kada je potrebno, vrši se procjena da li je moguća žrtva trgovine djeteta, te se poduzimaju potrebne mjere. U slučaju neizvjesnosti, prije utvrđivanja dobi osobe, moguća ili utvrđena osoba žrtva trgovine, tretira se kao maloljetna osoba.

Razgovor s djetetom žrtvom trgovine ljudima odvija se u odgovarajućem okruženju, od strane psihologa ili socijalnog radnika, uz prisustvo zakonitog djetetovog skrbnika.

MULTIAGENCIJSKA SARADNJA

U okviru grupe, uloga svakog polaznika je jasno definirana i dodijeljena.

Kontakt osobe, na bazi sposobnosti, određene su okviru grupe.

Redovni multiagencijski sastanci se održavaju i razgovara se o slučaju.

Aktivno se održava proaktivna i redovna komunikacija s drugim grupama putem dostupnih sredstava.

Uzimaju se u obzir perspektive drugih grupa tokom razgovora o mogućim narednim koracima.

Baza podataka je kreirana, redovno se ažurira i dostupna je drugim grupama, ako to odgovara situaciji.					
Grupa učestvuje u izradi programa pomoći i doprinosi njihovoj provedbi.					
Vrše se multiagencijske operacije (stvarni timski rad).					
SPECIFIČNOSTI/PONAŠANJA SOCIJALNIH SLUŽBI²					
Efektivna saradnja NVO sektora i radnika javnih socijalnih službi je uspostavljena i osigurana u svim fazama.					
Pojedinačni stručnjaci socijalnih službi mogu efektivno raditi u sklopu svog tima i pravnog tima u smislu saradnje i razmjene informacija.					
Moguće i utvrđene žrtve trgovine ljudima su adekvatno informirane o procedurama kroz koje moraju proći.					
Moguće i utvrđene žrtve trgovine ljudima su adekvatno informirane o svojim pravima (posebno o periodu oporavka, dostupne pomoći i podrške od strane službi socijalne inkluzije, mogućnosti pomoći u dobrovoljnom povratku, mogućnosti dobijanja dozvole boravka i/ili zaštite od strane države, mogućnosti referiranja drugim službama, pravu na primanje pomoći i podrške neovisno o njihovoj spremnosti na saradnju s policijom).					
Razgovori se vode adekvatno (uz prisustvo kulturalnih medijatora ili prevodilaca, u odgovarajućem okruženju koje garantuje povjerljivost, pokazujući razumijevanje prema osnovnim potrebama i emocionalnom stanju mogućih i utvrđenih žrtava trgovine ljudima, uz osiguranje da moguće i utvrđene žrtve trgovine ljudima razumiju informacije koje su im pružene).					
Izbjegava se ponavljanje razgovora s mogućim i utvrđenim žrtvama trgovine ljudima.					

² Ovaj dio je potrebno prilagoditi ciljevima učenja svake profesionalne grupe polaznika čije akcije prate antene.

Opcije pomoći se opisuju na neutralan način. Moguće i utvrđene žrtve trgovine ljudima imaju pravo da donesu sve odluke ili same poduzmu aktivnosti.

Radnici socijalnih službi su dostupni u smislu podrške i osiguravaju da je adekvatna pomoć garantirana mogućim i utvrđenim žrtvama trgovine ljudima u svakom trenutku, kao i tokom razgovora s tužiocima, inspektorima rada ili s Jedinicom za krivičnu istragu (CIU).

Radnici socijalnih službi osiguravaju pravilan angažman odvjetnika, kad god je moguće.

Ako je potrebno, pokreću se ili se vrše relevantne međudržavne aktivnosti.

Ostali komentari o specifičnom ponašanju ili akcijama polaznika za današnji dan:

EVALUACIJA

SIMULACIJSKA OBUKA

“Naziv projekta”

Datum

A OSNOVNE INFORMACIJE

1. Kako ste otkrili simulacijsku vježbu?	Facebook	Twitter	Web stranica	Druga web str.	Kolege	Prijatelji	Drugo (molimo navedite)	
2. U kojoj ulozi/jedinici ste sudjelovali u simulacijskoj vježbi?	CIU	FIU	LIU	Advokati	Tužioci	NVO / Sklonište	Općinske socijalne službe	Novinari
3. Da li obavljate ovu ulogu (ili sličnu) u stvarnom životu?	Da	Ne						
4. Ako ne, koje je vaše zanimanje u stvarnom životu?								

B TEORETSKE SESIJE

Koliko su vam korisne uvodne prezentacije za vježbu?	Veoma korisne	Krajnje korisne	Uredu su	Beskorisne
5. Multiagencijska saradnja u borbi protiv trgovine ljudima: standardne operativne procedure				
6. Žrtve trgovine ljudima: ključni principi njihovog utvrđivanja, referali i pomoć, specifičnosti rada s djecom žrtvama trgovine ljudima				
7. Izazovi utvrđivanja žrtava trgovine ljudima među izbjeglicama i migrantima u pokretu				
8. Tehnike istraga trgovine ljudima				
9. Izvještaj o nedavnom slučaju trgovine ljudima				

Koliko su vam korisne uvodne prezentacije za vježbu?

Veoma korisne Krajnje korisne Uredu su Beskorisne

10. Plenarna sesija o simulacijskom scenariju, pravni okvir, i struktura

11. Obilazak prostorije

12. Izvještaji unutar grupa s HICON-om i antenama

13. Simulacijsko zagrijavanje

Bilo kakav opći komentar na teoretske sesije?

C NAKON SIMULACIJSKE VJEŽBE

	Da	Najvećim dijelom	Ne mnogo	Ne
14. Da li ste bolje shvatili izazove scenarija iz stvarnog života mješovitih migracija na polju borbe protiv trgovine ljudima?				
Ako niste, zašto? Opći komentar				
15. Da li ste stekli bolju sposobnost pozitivne interakcije s drugim akterima u različitim fazama procesa trgovine ljudima, te pružanja intervencija zaštite žrtava trgovine ljudima, iz perspektive multiagencijskog				
Ako niste, zašto? Opći komentar				

	Da	Najvećim dijelom	Ne mnogo	Ne
16. Da li je simulacijska vježba poboljšala vašu sposobnost pravovremenog utvrđivanja žrtava trgovine ljudima te pravilne primjene standardne operativne procedure, utemeljene na ljudskim pravima, u utvrđivanju žrtava i pružanja pomoći mogućim žrtvama trgovine ljudima?				
Ako nije, zašto? Opći komentar				
17. Da li vam je simulacijska vježba pomogla u povećanju ukupnog poznavanja različitih agencija i aktera na polju borbe protiv trgovine ljudima?				
Ako nije, zašto? Opći komentar				

D POSTAVKA SIMULACIJSKE VJEŽBE

	Da	Najvećim dijelom	Ne mnogo	Ne	Ako ne, zašto? Opći komentari (nastaviti ispod)
18. Da li je simulacijska vježba dovoljno objašnjena po pitanju postavke i procedura? Npr. da li su uloge svih komponenti pravilno objašnjene? Da li su postale jasne tokom vježbe?					
19. Da li je vaša uloga u simulacijskoj vježbi osigurala dovoljno prilika za interakciju s ostalim komponentama/kolegama tokom vježbe?					
20. Da li ste imali dovoljno prilika da razmijenite vaša iskustva iz stvarnog života u vezi s borbom protiv trgovine ljudima s ostalim učesnicima, uključujući i izvan vježbe?					
21. Da li je dovoljno primijenjen pristup utemeljen na ljudskim pravima i orijentiran na žrtvu? Ako jeste, molimo odgovorite i na pitanje 18a.					

	Da	Najvećim dijelom	Ne mnogo	Ne	Ako ne, zašto? Opći komentari (nastaviti ispod)
18a. Da li smatrate da ste bolje opremljeni da vodite istrage na polju trgovine ljudima, utemeljene na ljudskim pravima i orijentirane na žrtvu?					
22. Da li je okvir simulacijske vježbe dobro objašnjen u dostavljenim dokumentima?					
23. Da li je aspekt “mješovitih migracijskih tokova” rješavan na zadovoljavajući način tokom simulacijske vježbe?					
24. Kako ukupno ocjenjujete organizaciju simulacijske vježbe?					
Dodatni opći komentari na pitanja 15. do 22.					

E LOGISTIKA

	Odlično	Dobro	Dovoljno	Loše	Radi komentara na logistički dio, molimo popunite polje ispod
1. Kako ocjenjujete logističku pomoć koja vam je pružena prije i tokom simulacijske vježbe? (prevoz, dolazak po vas itd.)					
2. Kako ocjenjujete smještaj osiguran u okviru vježbe?					
3. Kako ocjenjujete ishranu osiguranu u okviru vježbe?					
Da li imate bilo kakvih drugih sugestija ili preporuka u vezi s logističkom podrškom osiguranom prije i tokom simulacijske vježbe?					

G LEKCIJE

	Da	Najvećim dijelom	Ne mnogo	Ne
1. Da li ćete moći primijeniti bilo koju naučenu lekciju/iskustvo u vašem radu?				
Ako je odgovor da ili ne, objasnite zašto i koje lekcije/iskustva?				

H OPĆENITO

	Da	Najvećim dijelom	Ne mnogo	Ne
2. Da li je simulacijska vježba ukupno ispunila vaša očekivanja?				
3. Da li biste preporučili sličnu simulacijsku vježbu vašim kolegama?				
Da li imate bilo kakav dodatni opći komentar koji želite dati?				

Hvala mnogo na povratnim informacijama!

Ured specijalnog predstavnika i koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima

Ured specijalnog predstavnika i koordinatora OSCE-a **za borbu protiv trgovine ljudima (OSR-CTHB)** predstavlja ovu Organizaciju na političkom nivou na polju borbe protiv trgovine ljudima.

Mandat OSR/CTHB-a, koji proizilazi iz Odluka Ministarskog vijeća br. 2/03 i 3/06, jeste pomaganje svim 57 državama članicama OSCE-a, kao i svim 11 Partnerima za saradnju u borbi protiv te u konačnici, okončanju trgovine ljudima.

Glavni zadaci OSR-CTHB-a:

- **Širenje javnog i političkog profila** međunarodnog i državnog programa borbe protiv trgovine ljudima predstavljanjem OSCE-a na najvišem političkom i diplomatskom nivou;
- **Pružanje pomoći državama članicama OSCE-a u ispunjavanju obaveza prema OSCE-u na polju ove borbe**, posebno onih sadržanih u **Akcijskom planu OSCE-a** za borbu protiv trgovine ljudima (usvojenog Odlukom Stalnog vijeća br. 557 od 24. 7. 2003. godine i odobrenog Odlukom Ministarskog vijeća br. 2/03);
- **Osiguranje koordinacije kompletnog rada OSCE-a na borbi protiv trgovine ljudima** u sklopu sve tri dimenzije rada OSCE-a te sa vanjskim partnerima.

Pristup Ureda jeste utvrđivanje i istraživanje postojećih inovih problema na polju borbe protiv trgovine ljudima, kreiranje čvrstih politika rada, te pružanje podrške u provedbi politika rada na terenu. Ukratko, OSR/CTHB sudjeluje u aktivnostima na borbi protiv trgovine ljudima “od izrade politike rada do prakse”. Ovaj pristup se odražava u širenju svijesti, izgradnji političke volje, pružanju tehničke pomoći i istraživačkog rada, izgradnji kapaciteta, te u koordinaciji.

Kroz kompletan rad, Ured je osigurao pristup orijentiran ka žrtvi i utemeljen na ljudskim pravima, koji obuhvata prevenciju, kazneno gonjenje, zaštitu i partnerstvo.

Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE) radi na stabilnosti, prosperitetu i demokratiji u 57 država članica kroz politički dijalog o zajedničkim vrijednostima i kroz praktičan rad koji donosi trajne promjene.

**Ured specijalnog
predstavnik i
koordinatora za borbu
protiv trgovine
ljudima**

OSCE Secretariat
Wallnerstrasse 6
A-1010 Vienna, Austria

@osce_cthb
info-cthb@osce.org
osce.org/cthb

Omogućeno uz velikodušnu podršku:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra